Meander

3 - 2014

12de jaargang nr. 3 jul-aug-sep 2014

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

INHOUD EN COLOFON

- 3 Beste natuurvrienden
- 4 De ijsvogel
- 9 Greep uit enkele 'blauwe' waterjuffers
- 11 Het Grote Vlinderweekend van Natuurpunt
- 12 Vogelwaarnemingen maart– mei 2014
- 15 Dakappartement eindelijk bezet
- 16 Akkervogels, stakkers of helden
- 17 Inktpatronen voor Natuur
- 18 Cursus natuurgids
- 19 Kalender
- 23 Verslag natuurreis
- 25 La Brenne
- 26 De centrale te Ruien
- 27 Natuurpunt Herzele verwelkomt 300e lid
- 28 Onthulling gedenksteen Marcel Nachtergaele
- 28 De Mediawatcher
- 30 Week van het Bos
- 31 Vlaamse Ardennendag 2014 een succes!
- 32 Nieuws uit de vallei van de Zeverenbeek
- 33 Nieuwe mijlpaal in natuurbescherming
- 34 Pootje…
- 36 Werner Latte, man van financiën en meer
- 37 Natuur.vlees bestellen via Veeakker
- 38 Boekbespreking
- 39 We delen in de rouw van
- 39 We delen in de vreugde van

inhoud

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Natuurinbreuken? Bel: 09/276.20.00 of natuurinspectie.ovl.anb@vlaanderen.be

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven.
T.: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap

Je wordt lid door 24 euro te storten op rek: BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze, 09/386.38.95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de ledenadministratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei: Koen Gintelenberg, Poorterij 15, 9660 Brakel, 055/60.45.21, koen.gintelenberg@telenet.be.

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte (alleen Olsene en Machelen) en Zwalm.

http://vlaamseardennenplus.be

Contactpersonen

Regio: Vlaamse Ardennen *plus*
• Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
• Peter Breyne 09/384.73.08
peter.breyne@inbo.be

Websites en Flits

dominiek.decleyre@gmail.com
http://www.facebook.com/np.vaplus
http://vlaamseardennenplus.be
http://issuu.com/vlaamseardennenplus/docs

Afdelingen

• Deinze *plus*
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Groot Zingem
Eddy Van Den Abeele
09/384.43.54
ed.vandenabeele@skynet.be
• Herzele
Mieke Denneguin
0473/95.74.02
Mieke.Dennequin@electrabel.com
• Oudenaarde *plus*
Alexander Van Braeckel
0473/854562
alexander.tine@telenet.be
• Ronse
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Schelde-Leie
Jacques Vanheuverswyn 09/324.09.42
jacques.vanheuverswyn@telenet.be
• Sint-Lievens-Houtem
Erwin Declercq 09/282.06.70
erwin.declercq@hubkaho.be
• Vlaamse Ardennen
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Zwalmvallei
Jan François 09/361.03.00
jan.francois@telenet.be

Kernen

• Rondom Burreken
Filip Hebbrecht 055/49.55.63
filip.hebbrecht@telenet.be
• Werkgroep Bos t'Ename
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen

• Invertebraten (Lampyris)
Gerda Achtergaele 055/60.35.09
g.achtergaele@telenet.be
• Paddenstoelen
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Planten
Henk Coudenys
coudenys.henk@belgacom.net
• Vogels
Paul Vandenbulcke 055/49.60.12
paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
• Zoogdieren
Dirk Criel
dirkcriel@skynet.be

Limoniet

• Jo Packet 0499/59.32.57
jo.leenpacket@gmail.com

Reservaten met projectnummer

Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:

• Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699
• Bois Joly 6625
Patrick Alexander
patrick.alexander@scarlet.be
• Bos t'Ename-Volkegembos 6121
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
• Bovenlopen Zwalm 6142
Heidi Demolder 055/42.16.45
heidi.demolder@inbo.be
• Burreken 6602
Dirk Criel
dirkcriel@skynet.be
• Dikkelvenne
Jacques Vanheuverswyn
09/324.09.42
jacques.vanheuverswyn@telenet.be
• Duivenbos 6632
De Neve Johan 054/50.18.59
natuur.herzele@scarlet.be
• Feelbos-Kalkoven 6185
Lucien Vanden Daele
055/38.70.54
• Grootmeers 6650
André Vandecapelle
0498/45.93.42
andre.vandecapelle@skynet.be
• Heurnemeersen 6063
Gerard Mornie
gerard.mornie@pandora.be
• Kordaelbos 6605
Lieven Kinds 09/383.71.39
lieven.kinds@scarlet.be
• Langemeersen 6076
Alexander Van Braeckel
0473/85.45.62
alexander.tine@telenet.be
• Leiemeersen van Astene en Bachte 6109
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Maarkebeekvallei 6670
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Middenloop Zwalm 6160
Chris Nuyens
chris_nuyens@telenet.be
• Munkbosbeekvallei 6151
Laurent Flostroy 0498/67.71.09
laurent.flostroy@pandora.be
• Nukerkebos-Bosheide 6641
Guy Cammaert
karien.maes@pandora.be
• Paddenbroek
Thijs Lietaer 0473/58.17.14
thijs.lietaer@telenet.be
• Parkbos-Uilenbroek 6136
Dominiek Decleyre
dominiek.decleyre@gmail.com
• Perlinkbeekvallei 6204
Gert Govaerts 09/324.50.51
gert.govaerts@telenet.be
• Pyreneeën-Tombele 6667
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Rooigembeekvallei 6669
Gunther Groenez 0486/16.74.30
gunther.groenez@pandora.be
• Vuilbroek 6126
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Wijmier 6141
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Vallei van de Zeverenbeek 6082
Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik@scarlet.be

Meander

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*. **Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot (zie ook onder 'lidmaatschap').**

Redactie

• Jo Buysse 09/385.52.89
jozef.buysse@scarlet.be
• Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
• Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik@scarlet.be

Kalenderverantwoordelijke

Filip Keirse 055/38.78.83
filip.keirse@skynet.be

Verzending Meander

Arsène en Yvette Benoot
09/386.38.95;
arsene.benoot@skynet.be.

Kaftfoto: ijsvogel door Ton Van Dreumel.
Lay-out: Jo Buysse.
Oplage: 3050.
Druk: Drukkerij 'Druk in de Weer', Gent. Papier: Cyclusprint 90 g 100 % kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Een award voor Natuurpunt Deinze *plus*

Koen Houthoofd

Tijdens de algemene vergadering van Natuurpunt viel Natuurpunt Deinze *plus* in de prijzen: we kregen de award voor 'straffe werking'. Onze afdeling wordt geroemd voor het beschermen van de natuur in onze natuurgebieden, voor het stijgend ledenaantal en voor de positieve samenwerking met overheden, verenigingen en andere Natuurpuntafdelingen.

De twee 'Koenen' met award *foto: Frank Maes*

Een terechte opsteker voor iedereen die meewerkte aan de uitbouw van de afdeling sinds haar geboorte nu bijna vijf jaar geleden.

Natuurpunt Deinze *plus* ontstond in 2010 toen een groep nieuwe natuurgidsen samen met de ervaren rotten uit de streek de handen in elkaar sloegen om een nieuwe afdeling uit de grond te stampen. Zo hoopten we om specifiek in Deinze en Zulte meer te kunnen doen voor de natuur. De oprichting van de afdeling was voor velen onder ons een sprong in het onbekende. Maar we vertrokken uiteraard niet van een blanco blad. Onze voorgangers hadden in de voorbije 25 jaar al ongeveer 63 ha natuurgebied bijeengekocht/gehuurd, we hadden toen 400 gezinnen achter ons geschaard, en van de afdeling Schelde-Leie kregen we een spaarvarkentje om onze eerste jaren door te komen.

Vijf jaar later kunnen we fier zijn op wat we samen bereikt hebben. Stukje voor stukje groeien onze natuurgebieden. De vallei van de Zeverenbeek groeide met bijna 12 ha, en de Leiemeersen konden we met 7 ha uitbreiden. Samen meer dan 200.000 vierkante meter extra plaats waar elzenbroekbossen, dotterhooilanden en glanshaverhooilanden kunnen ontwikkelen. Op het terrein is de verbetering opvallend: rietorchis, brede orchis, goudhaver en ander fraais vonden de weg naar onze nieuwe percelen. In hun voetsporen volgden heel wat vogels en kleinere beestjes. Het beheer dat hiervoor nodig is wordt uitgevoerd samen met een twintigtal lokale landbouwers, uiteraard binnen de grenzen van goed natuurbeheer. Oude garageboxen en dito stallingen die het landschap ontsierden werden verwijderd. En ondertussen legden we samen met de stad Deinze en de VLM ook de historische Zeveren planke terug aan zodat zoveel mogelijk mensen van het natuurschoon kunnen genieten.

Meer en meer mensen vinden de weg naar Natuurpunt. Onze afdeling is een topper als het op ledenwerving aankomt. Weinig afdelingen in Vlaanderen zijn zo sterk gegroeid als de onze, we zijn nu meer dan 550 gezinnen rijk. Stuk voor stuk mensen en kinderen die natuur in onze streek belangrijk vinden en daarom ons werk ondersteunen. Ook dat is uiteraard een motivatie om verder te gaan op de ingeslagen weg. Velen onder hen steken ook op een of andere manier de handen uit de mouwen voor onze afdeling. Het zijn vrienden geworden.

Alles wat we tot op heden bereikt hebben, hebben we te danken aan een uitstekende samenwerking. Niet in het minst met de ons omliggende afdelingen. Met Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* als overkoepelende afdeling uiteraard. Met Natuurpunt Gent als het over het beheer van en het beleid rond de Leievallei tussen Deinze en Gent gaat, en met Natuurpunt de Torenvalk en Natuurpunt.koepel (West Vlaanderen) voor de Leievallei stroomopwaarts Deinze (bv. in het kader van rivierherstel Leie). Met Natuurpunt Waregem-Zulte organiseerden we de cursus natuur-in-zicht. En van Natuurpunt Meetjesland leerden we heel wat kneepjes en knepen rond natuurbeheer en natuuraankopen. En uiteraard zijn er ook heel wat mensen van Natuurpunt nationaal die ons uitstekend geholpen hebben bij zowat alles. En we werkten ook heel goed samen met MOW. En VELT. En de volkstuinen Deinze. En…

Een award voor Natuurpunt Deinze *plus*. Maar dus ook een beetje een award voor al onze leden, vrijwilligers, donateurs, landbouwers, gemeentebesturen, andere Natuurpunt afdelingen, andere verenigingen,… Kortom een award voor alle vrienden van Natuurpunt Deinze *plus*.

De ijsvogel

Jo Buysse

Mocht een schoonheidswedstrijd voor inlandse broedvogels bestaan dan ging de ijsvogel misschien wel met de eerste prijs vliegen. Of het zou dit ander, nauw verwant maar zeldzaam juweeltje kunnen zijn, de bijeneter. Maar dat alle vogels een schoonheidspluim verdienen, elk op hun manier, dat dacht ook E. H. Frans Segers, stichter van 'De Wielewaal'. Hij kon in 1934 moeilijk kiezen toen hij een ijsvogel en een spreeuw naast elkaar achter een venster zag staan in Oude-God, Antwerpen: "moesten wij prijzen uitloven, wij zouden het heel lastig gehad hebben – die glinsterende groene en blauwe kleuren (van de spreeuw), de gele bek, dat stralend en glimmend geheel... Prachtig!"

IJsvogel *foto: Walther De Munter*

Toch wint de ijsvogel met dat warme oranjerood op de buik, de vleugels en kruin groenachtig blauw, het prachtig azuurblauw op de rug, hier en daar enkele strepen wit en koraalrode pootjes, een waaier aan schoonheidsattributen waartegen de concurrenten moeilijk kunnen optornen. Het blauw schittert in nog enkele variaties, hemelsblauw, turkoois of staalblauw, naargelang de intensiteit van het licht en de hoek waaronder we de vogel te zien krijgen.

Staalblauw? Volgens sommigen zou 'ijsvogel' een verbastering zijn van het Germaanse 'Eisenvogel', ijzervogel dus, verwijzend naar de blauwe metaalglans van de veren. Anderen houden het erop dat hij zijn naam kreeg omdat hij bij aanhoudende vorst vaak vissend gezien werd bij een wak in het ijs. Het enige zichtbare verschil tussen de geslachten is de bek die bij het mannetje helemaal donker is en bij het vrouwtje onderaan de basis oranje.

Ondanks zijn kleurenpracht is het beestje soms moeilijk te vinden als het uitrust tussen zonbeschenen bladeren. Anderzijds verraadt hij zich des te beter door een schelle '*piet*' schreeuw, soms tweelettergrepig, als hij rechtlijnig en rakelings boven het water scheert waardoor de indruk van hoge snelheid ontstaat. Zijn scherpe roep betekent meestal 'territorium bezet'. Dit kan zich uitstrekken over een lengte van wel 5 km langs een waterloop maar afgesneden meanders of vijvers in de buurt beschouwt hij ook wel als zijn eigendom.

In Europa, rond het oostelijk deel van de Middellandse zee, vliegen nog de Smyrnaijsvogel en de bonte ijsvogel, beide eveneens uitbundig getekend.

Bijeneter *foto: Gerard Mornie*

Menu

Op het menu staan vooral kleine visjes tussen 2 en ten hoogste 7 à 8 cm lang, bv. riviergrondel, alvertjes, voorn, baars,... of ook garnalen, rivierkreeftjes, salamanders, kikkervisjes, (water)insecten, kevers...

Prooien observeert hij vanaf een uitkijkpost, meestal een tak 1 à 2 m boven het water. Als hij een visje bemerkt trippelt hij met kleine pasjes, buigt en strekt het hoofd van links naar rechts en op en neer, alsof hij de baan wil berekenen langs waar zijn duik moet verlopen. Dat zou best ingewikkeld kunnen zijn, want schuin van bovenaf gezien zwemt het visje, door de breking van het licht aan het wateroppervlak, niet

juist op de plaats waar het wordt waargenomen.

En daar gaat hij: net voor de plons opent hij lichtjes de bek en schermt de ogen af met een speciaal ooglid, het knipvlies, waardoor de aanval in de laatste fase blindelings moet gebeuren. Als het visje dicht onder het wateroppervlak zwemt zal het moeilijk kunnen ontsnappen aan de trefzekere ijsvogelbek. Dieper, tot hoogstens 1 meter, lukt het de ijsvogel nog wel een prooi te verschalken, maar de ontsnappingskans wordt groter.

Het 'harteloze' vervolg... *foto: Eddie Meynen*

Vóór de duik zit voldoende lucht tussen de veren, wat helpt om daarna snel weer naar de oppervlakte te kunnen stijgen. Bij die opwaartse beweging in het water, en ook nog net erboven, wijst de bek met de buit typisch naar beneden. Het lijkt alsof hij het spartelende visje teder tegen het hart drukt... een eerder verkeerde inschatting als we het 'harteloze' vervolg bekijken: hij gaat op een wat dikkere tak zitten en slaat er het visje met soms tientallen fikse uithalen heftig tegenaan tot het sterft. Daarna slikt hij het in zijn geheel naar binnen, de kop eerst. Zou hij het omgekeerd doen dan konden stekels van de prooi zich in de keel vastzetten en de vogel doen stikken. Graten, schubben en andere onverteerbare resten worden nadien in een kleine braakbal uitgebraakt.

Een rivaal en een wijfje

De dreighouding die ijsvogels aannemen als een rivaal het territorium binnendringt is aan duidelijke regels gebonden. Het begint heel beleefd: beiden strekken zich rechtop met de halfopen bek in de lucht, niet recht tegenover elkaar maar eerder in profiel. Daarop buigen ze de kop met zeer langzame draaibewegingen van de bek. In een volgende fase spreiden ze de vleugels open zoals ook aalscholvers doen en dan komt de tijd om alle beleefdheid te vergeten: ze vliegen elkaar brutaal in de pluimen. Soms vallen ze daarbij uit de boom op de grond of in het water waar het gevecht doorgaat en de een de ander kopje onder tracht te houden. Meestal vindt de indringer op dat ogenblik dat de maat vol is en neemt de vlucht.

Als een wijfje in zijn territorium komt liggen de zaken anders. Men kan het wel geen liefde op het eerste zicht noemen. Het lijkt veeleer op het omgekeerde want telkens als ze het waagt in zijn buurt te komen achtervolgt hij haar onder het uitstoten van schrille kreten. Dat kan zo enkele dagen duren en op het eind komen daar nog wilde buitelingen bij. Een eerste teken van zotte verliefdheid? Hoe dan ook durft het wijfje stilaan naderbij te komen en zich rustig naast hem neerzetten. Als deel van de hofmakerij toont hij haar zijn favoriete visplaats om aan te geven hoe rijk zijn territorium wel is.

Het lijkt er meer en meer op dat het klikt, want samen gaan ze nu rivierwanden inspecteren om de geschikte plaats te vinden waar ze aan een nestgang zouden kunnen beginnen. Op de wijze van een vliegenvanger hangen ze voor de wand en pikken links en rechts even in de aarde. Als hij haar tenslotte een vis aanbiedt mag men aannemen dat

...als hij haar een vis aanbiedt *foto: René Smits*

de verloving nakend is. Bij dat ritueel hurkt hij eerst neer, strekt zich horizontaal uit en maakt een buiging. Niet dat het wijfje al onmiddellijk onder de indruk

...loodrecht richting zevende hemel. *foto: Dieder Plu*

is. Er kunnen nog enkele dagen verlopen voor ze daadwerkelijk een visje aanvaardt. Als dat toch lukt wijst het fiere mannetje eerst met zijn snavel pal naar de hemel en vliegt daarna loodrecht omhoog. Hij *is* ook in de zevende hemel, moeten we aannemen, want nu ze een visje aanvaard heeft voelt hij dat ze het ganse broedseizoen bij hem zal blijven.

Het nest

Aan de keuze van de nestplaats moet wat denkwerk vooraf gaan. De oeverwand moet liefst loodrecht zijn. Beter nog is het als de bovenkant iets over het water uitsteekt zodat bv. hermelijnen of wezels niet gemakkelijk naar de ingang kunnen sluipen. De aarde moet heel vast zijn maar ook niet te taai, want de snavel waarmee al het werk moet gebeuren is wel stevig maar toch ook geen spechtenbek. De gang mag niet te hoog liggen zodat een vos er bij zou kunnen door van bovenaf de aarde weg te krabben, maar ook niet te laag opdat de opening niet onder water zou stromen bij de eerste de beste regenbui. Desnoods maken ijsvogels wel eens hun nest weg van de rivier, bv. in de aardekluit van een omgevallen boom.

niet te hoog of te laag *foto: Gilbert De Ghesquière*

Aan het graven nemen beide deel; eerst is dat een moeilijke klus omdat ze geen steun hebben en de aarde moeten wegpikken, biddend als een torenvalk. De diameter van de tunnel is typisch 6,5 cm, hij moet rechtdoor gaan en licht stijgend. De werktijden duren meestal 5 à 6 minuten waarna ze elkaar aflossen. Zolang de vogel achterwaarts de gang uitkruipt weten we dat de nestkamer nog moet gevormd worden. Later kan hij zich daarin omdraaien en voorwaarts het hol verlaten. Ondertussen neemt de vogel die vrij is een bad, strijkt daarna zijn pluimen glad op een uitkijkpost en houdt de omgeving goed in de gaten. Ze communiceren met elkaar door fluittonen. Na een uur werken zijn ze wellicht moe of hongerig en gaan ze samen op jacht.

Meestal zijn er 2 graafsessies per dag. Botsen ze op een hindernis, bv. een grote steen, dan moeten ze onherroepelijk herbeginnen. De nestgang mag absoluut geen bocht maken waardoor het licht niet tot in de nestkom zou kunnen doordringen. Willen ze in alle hoeken van het nest klaar kunnen zien of hun toekomstig kroost helder in de gaten houden? Misschien, maar er is een andere belangrijke reden die we verderop zullen leren kennen.

Naarmate het werk vordert houdt het wijfje zich meer en meer afzijdig om krachten te sparen voor de eileg die spoedig zal beginnen. Intussen doet het mannetje nijverig voort en blijft goed voor het wijfje zorgen door haar af en toe visjes aan te reiken.
Eens afgewerkt is de tunnel tussen de 75 cm en 1,5 m lang met op het einde een brede nestkamer, iets uitgediept en ongeveer 16 cm breed en 11 cm hoog.

Met de paring die nu volgt hebben ze het enkele dagen heel druk. Daarna kan het eerste ei gelegd worden op de blote aarde in het nest. Het is spierwit, vrijwel rond en weegt tot 10% van het gewicht van moeder. Iedere dag komt er een nieuw ei bij, tot er meestal 7 zijn. Geen sprake van om eerder te beginnen met broeden, alle kuikens moeten tegelijk uitkippen zodat ze evenveel kans hebben om te overleven. Ze wisselen elkaar af met broeden, met het gezicht altijd naar de uitgang gekeerd. Af en toe produceren ze een braakbal in het nest, die onmiddellijk uiteenvalt waardoor de eieren spoedig omgeven zijn door de resten van hun slachtoffers, graten, schubben, enz.. Terwijl de ene vogel broedt

maakt de andere zijn toilet. Daarna vat hij of zij weer post op een tak voor het nest als om te laten weten: “ik ben klaar om over te nemen”. Geduld is nodig: het kan soms wel enkele uren duren voor de aflossing ook echt gebeurt.

...maakt de andere zijn toilet foto: Eddie Meynen

De jongen

Na 20 dagen broeden zijn de kleintjes daar, naakt en eerst nog blind, met aan elkaar gekleefde oogleden. Zo verstrengeld liggen ze daar, dat het moeilijk uit te maken is welke kop aan welk lijf toebehoort. Heel kleine visjes worden in die beginfase aan de jongen gevoederd, 1 à 2 cm lang maar wel in hun geheel en steeds met de kop vooruit. De ouders zullen een tijdlang de diertjes moeten verwarmen, wat nodig is in die kille onderaardse grot.
Na 6 dagen is de gemiddelde lengte van de prooivisjes al gestegen tot 4 cm. De jongen zijn nu ook al wat steviger geworden en steunen ruggelings en met de ‘schouders’ op elkaar en vormen zo een kring waarbij ieder naar de buitenzijde kijkt. Komt een ouder met een visje dan blijkt hoe gedisciplineerd de zaak in elkaar steekt. Zodra het jong, dat net voor de ingang zit, gevoederd is schuift het naar één kant op en met hem de hele troep. Dan komt de volgende voor de ingang te zitten en zo gaat het door. Maar voor het jong opschuift draait het zich om, buigt zich naar voor en schiet een propje poep instinctief in de richting van het licht en dus in de nestgang. Zonder licht, met een gebogen nestgang, zouden de uitwerpselen om het even waar in het nest terechtkomen waardoor de troep die er nu toch al rondslingert nog zou toenemen. Door de activiteiten van die bedrijvige schuttersgilde degradeert de tunnel stilaan tot een riool waar de ouders telkens doorheen moeten. Geen wonder dat ze na de voeding onmiddellijk een verfrissende duik nemen. Na verloop van tijd glijden de uitwerpselen naar de uitgang toe waardoor de locatie van het nest door witte strepen ‘verraden’ wordt.
Ongeveer 11 dagen na de geboorte is verwarmen niet meer nodig en kunnen beide ouders tegelijk op jacht gaan. De visjes voor de jongen mogen vanaf nu even groot zijn als deze die ze zelf inslikken.

Het wijfje spoorloos

Samen op jacht gaan naar voedsel voor de jongen, dat duurt maar een paar dagen. Daarna laat het wijfje zich niet meer zien en neemt het mannetje de zorg voor de jongen alleen op zich. De kleintjes vertonen langzaamaan gekleurde stekeltjes, nog

BIO SHOP®

De Zonnebloem

Al meer dan 25 jaar vind je bij ons
alles voor een gezonde levenswijze

Het grootste gamma biologische voeding in de streek
massa’s alternatieve en fair trade geschenkartikelen

Steeds 10 % korting voor NP-leden
op het ruimste aanbod natuurstudieboeken

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 oudenaarde@bioshop.be www.bioshop.be

geen veren, waardoor het net bonte mini-egeltjes lijken. Ze blijven gedisciplineerd maar hebben zich toch op een andere wijze georganiseerd. Allemaal kijken ze nu naar de uitgang en liggen als het ware dakpansgewijs op elkaar. Als de voorste gevoederd is trekt hij zich naar achteren terug en sluit daar weer aan. Het mannetje voert rond deze tijd 50 tot 60 visjes per dag aan. Voeg daarbij zijn eigen portie en je komt al gauw tot de noodzaak van tenminste een tachtigtal succesvolle duiken. De jongen slaan door al dat voedsel veel reserves op die ze nodig hebben om hun veren op te bouwen. Ze wegen weldra tussen 55 en 60 g en overtreffen zo het gewicht van hun ouders die slechts 40 g halen.

Jongen op eigen vleugels *foto: Eddie Meynen*

Op eigen vleugels

Als de jongen ongeveer 25 dagen oud zijn wagen ze zich één na één uit het nest. Ze zijn even schitterend gekleurd als hun ouders met 2 kleine verschillen: de pootjes zijn bruin en niet koraalrood en de punt van de bek is wit. Ze worden nog een paar dagen langer door het mannetje gevoed terwijl ze zich schuilhouden tussen de bladeren. De oudervogel weet heel goed wie het laatst aan de beurt kwam. Luid bedelen helpt dus niet als de andere jongen nog aan de beurt moeten komen.

Maar heel vlug, na enkele dagen al, oordeelt vader dat zijn nakomelingen nu groot genoeg zijn om zelf hun kostje bijeen te vissen en verjaagt hij hen! Zelf vissen gaat voor een jonge vogel in het begin niet zonder moeilijkheden. Hij komt meer zonder dan met buit boven water, of soms met een keitje, rot blad of takje. Soms gebeurt het dat hij te lang onder water blijft met doorweekte veren als gevolg. Dan moet hij die geduldig laten drogen wat tijd vraagt. Wil het jong te vroeg opnieuw duiken dan kan het gebeuren dat zijn veren zo doordrenkt zijn dat hij niet meer boven raakt en verdrinkt. Beter neemt hij een voorbeeld aan zijn ouders, die na elke duik hun toilet geduldig verzorgen door pluim na pluim weer in te vetten. Overigens sterven 50 % van alle jongen voor ze 14 dagen oud worden.

Waar was het wijfje?

Het verdwenen vrouwtje blijkt intussen met een nieuw nest te zijn begonnen in een andere nestholte en heeft al opnieuw 7 eieren uitgebroed. Het mannetje komt haar net op tijd helpen bij het verwarmen van de jongen in het tweede nest.

Als alles goed gaat zal het wijfje op het juiste ogenblik opnieuw verdwijnen en beginnen aan een derde nest. Daarvoor zal ze eerst een oud nest helemaal zuiver moeten maken waarin, zoals we intussen weten, een janboel van uitwerpselen, graten, schubben enz. te vinden is.

Een koppel ijsvogels broedt tenminste twee nesten uit maar veelal drie en kweekt dan 21 jongen op. Soms, bij gunstige omstandigheden kan zelfs een vierde nest tot een goed einde gebracht worden. Zo volgde men ooit langs de Maas een koppel dat 4 nesten van 7 jongen grootbracht op een tijdspanne van 166 dagen. In tegenstelling tot de voorgaande broedsels waarbij ze vroegtijdig het mannetje alleen liet, zal het wijfje na het uitbroeden van het laatste nest blijven meewerken om de jongen tot het einde mee te helpen voederen.

Mislukt

Soms mislukken broedsels door diverse oorzaken. Aanhoudende regen kan een oorzaak zijn omdat de rimpeling op het wateroppervlak het zicht en dus het vissen belemmert. Hetzelfde gebeurt in sommige streken als door hevige regenval de rivier sterk aanzwelt met kolkend water als gevolg. Als dit gebeurt net na de geboorte van de jongen, kan het voor hen fataal zijn. Zonder verwarming en eten kunnen ze immers slechts enkele uren overleven. Verstoring is een andere oorzaak. Zo kan een nietsvermoedende visser die zich in diezelfde periode toevallig posteert boven een nest eveneens fataal worden voor de jongen.

Een fotoboek van Ton Van Dreumel, 'Het fascinerende leven van de ijsvogel', is te bestellen op de website van 'Vogelbescherming Vlaanderen' via: http://winkel.vogelbescherming.be/catalogus/boeken/boek-het-fascinerende-leven-van-de-ijsvogel.html. Ton maakte de kaftfoto in deze Meander.

Biddende ijsvogel *foto: Patrick Feys*

Wintertijd

De ijsvogel is standvogel, en kan dus hier het ganse jaar gezien worden. Maar trek is er ook. In het najaar trekken zeker de noordelijke vogels (Rusland en Scandinavië) door naar het zuiden. De dreiging van dichtgevroren rivieren dwingt hen ertoe. Bij ons zouden vooral de wijfjes wegtrekken en blijven de mannetjes om hun territorium te bewaken. Maar soms gaat het mis. Bij strenge winters kan een ganse populatie sterven. De reden ligt voor de hand. Geen open water betekent geen voedsel. Een wak dat door vrijwilligers opengehouden wordt kan voor enkele vogels de redding betekenen. Bovendien zijn in de winter met zijn korte dagen en gebrek aan licht, hoe dan ook de jachtmogelijkheden beperkt. Toch moet hij er juist dan in slagen dagelijks ongeveer de helft van zijn lichaamsgewicht aan vis naar boven te halen.

Men kan zich afvragen waarom ijsvogels zo onvermoeibaar in de weer zijn om zoveel jongen groot te brengen. Wellicht omdat daardoor de soort kan blijven overleven ondanks telkens weer grote verliezen tijdens koude winters. En daarom zien we gelukkig in het voorjaar altijd opnieuw een aantal trekkers onze kant opvliegen om het verhaal van die prachtvogel van voor af aan te laten herbeginnen.

Bronnen:

- Desmet Jan, 1987; Vogels, hun levensloop in België, hun wedervaren met de mens; uitg: Van De Wiele, Brugge, 1987.
- Glenn Vermeersch e.a.; 2004; Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002.
- La Hulotte, nr. 99 en 100; 82040 Boult-aux-bois, Frankrijk.

Greep uit enkele ‘blauwe’, niet zeldzame waterjuffers

Lucien Vanden Daele

Na een natuuruitstap staat op het waarnemingenblad van de meeste natuurpunters meestal hooguit de vermelding ‘blauwe waterjuffer’. Het is natuurlijk ‘klein grut’ en ze zijn dan ook niet de gemakkelijkst te determineren soorten. Hierna volgt een poging om toch een beetje klaarheid te scheppen in de wirwar van kleine blauwe waterjuffers, die we in lente en zomer bijna bij iedere wandeling zien fladderen.

Waarschijnlijk de meest voorkomende soort is het **lantaarntje** (*Ischnura elegans*). Ze hebben achteraan op het achterlijf (segment 8) een blauwe strook. Verder is het achterlijf bovenaan doorlopend zwart. De mannetjes hebben een duidelijk tweekleurig (wit-zwart) pterostigma. Bij de vrouwtjes is dit minder uitgesproken. De vrouwtjes komen voor

mannetje lantaarntje

vrouwtjes lantaarntje

in verschillende types, met soms paarse, roze en groenige borststukkleuren.
Eveneens onderscheidbare waterjuffers zijn de **roodoogjuffers**, die zoals hun naam het zegt, opvallen door de rode ogen, vooral uitgesproken bij de mannetjes. Er zijn 2 soorten roodoogjuffers: de **grote** (*Erythromma najas*) en de **kleine roodoogjuffer** (*Erythromma viridulum*). Deze 2 soorten kan men duidelijk onderscheiden omdat de mannetjes van de kleine roodoogjuffer op het achterste van de twee blauwe segmenten achteraan het achterlijf een zwart 'x'-vormig teken hebben. De vrouwtjes zijn moeilijker te determineren.

mannetje grote roodoogjuffer

mannetje kleine roodoogjuffer

Dan komen we bij het geslacht *Coenagrion*, met een aantal soorten die relatief veel blauw in hun tekening hebben. De verschillende soorten hebben ieder een nogal afgelijnde tekening, die hen onderscheidt. Een algemene soort is de **azuurwaterjuffer** (*Coenagrion puella*). De **variabele waterjuffer** (*Coenagrion pulchellum*) is minder algemeen. Ook de **gaffelwaterjuffer** (*Coenagrion scitulum*) komt hier voor, maar is eerder zeldzaam.

mannetje azuurwaterjuffer

Het mannetje **azuurwaterjuffer** heeft een zwarte U-vormige tekening op het 2de segment en op de volgende segmenten een zwarte vlek met zijdelingse voorwaartse spitsen.

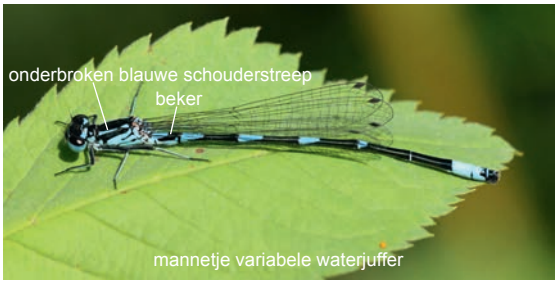

mannetje variabele waterjuffer

Het mannetje van de **variabele waterjuffer** heeft op het 2de segment van het achterlijf ook een zwarte U-vormige tekening maar met in het midden onderaan een voetje, zodat de tekening op een beker lijkt. Ook hij heeft op de volgende segmenten ongeveer dezelfde zwarte vlekken met zijdelingse spitsen. Een goed te gebruiken kenmerk is de meestal voorkomende onderbroken blauwe schouderstreep, die daardoor op een uitroepteken lijkt.

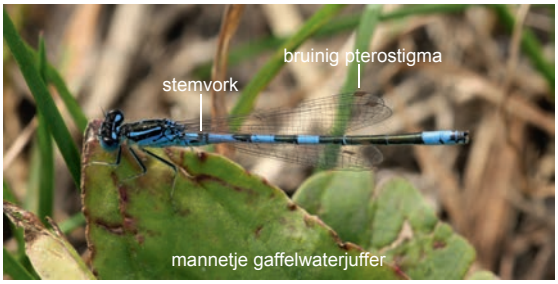

mannetje gaffelwaterjuffer

De **gaffelwaterjuffer** heeft op het 2de segment een tekening in de vorm van een 'stemvork'. Het pterostigma is lichtbruin en is bovenaan breder dan onderaan.

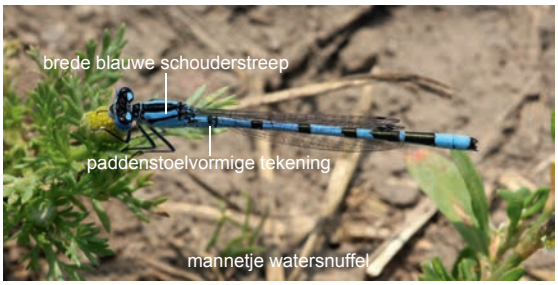

mannetje watersnuffel

De **watersnuffel** (*Ennalagma cyathigerum*) leunt dicht tegen het uitzicht van het Coenagrion-geslacht aan. Een van de soorteigen kenmerken is de blauwe schouderstreep, die meestal veel breder is dan de onderliggende zwarte schoudernaadstreep. Een bijkomend kenmerk is dat aan de bovenkant van het 2de segment van het achterlijf van het mannetje een zwarte paddenstoelvormige tekening voorkomt.

Een buitenbeentje is de **blauwe breedscheenjuffer** (*Platycnemis pennipes*). Het mannetje heeft een lichtblauwe tekening. Zoals zijn naam zegt, heeft hij een opvallend kenmerk: verbrede wit-blauwige schenen met stijve haren op. Daardoor is hij onmiskenbaar. De vrouwtjes zijn wittig-bruin. De soort heeft 2 naast elkaar liggende schouderstrepen, wat niet zo is bij de voorgaande soorten. Algemeen is deze soort niet.

Hopelijk helpt deze beschrijving van enkele bijzondere kenmerken van deze soorten om een eerste stap te zetten naar herkenning. De opgegeven kenmerken zijn wel degelijk bepalend voor deze soorten. Natuurlijk is deze beschrijving niet voldoende om alle kleine blauwe waterjuffers op naam te brengen. Daarvoor is een degelijk determinatieboek essentieel.

Foto's: Lucien Vanden Daele.

Dagpauwoog *foto: Gilbert De Ghesquière*

Het Grote Vlinderweekend van Natuurpunt

Landkaartje, dagpauwoog, boomblauwtje … het zijn allemaal vlinders waar Natuurpunt graag het fijne van weet. Natuurpunt nodigt iedereen uit om de vlinders in de tuin te tellen en de aantallen door te geven. Nuttig voor ons en leuk voor jezelf! Met deze telling leer je de vlinders herkennen en geven we tips voor een vlindervriendelijke tuin. Tel mee **op zaterdag 2 en zondag 3 augustus**! www.vlinderweekend.be

Rups Jacobsvlinder *foto: Lucien Vanden Daele*

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD

alle snoeiwerken ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

Office Partners

méér dan complete kantoorinrichting

gratis cataloog & info folder professioneel advies op maat

http://www.officepartners.be

e-mail: officepartners@skynet.be

Tel: 055/30.41.13

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert

Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem

09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

Vogelwaarnemingen maart–mei 2014

Dimitri Van de Populiere

Het contrast met de vorige lente kon niet groter zijn. Vorig jaar was het erg lang koud, dit jaar hadden we de op twee na zachtste lente. Bovendien waren maart en april erg droog. In mei was het weer meer wisselvallig. De mooiste waarnemingen van deze periode waren een roodhalsfuut, kraanvogels, steenloper, enkele Temmincks strandlopers, snor en een orpheusspotvogel. Opvallend zijn de 7 waarnemingen van wespendief in april. De eerste vogels arriveren ten vroegste begin mei, met misschien al eens een uitzondering van een aprilvogel. Het blijft dan ook wachten op de eerste gedocumenteerde waarneming van een wespendief in april. Ervaring leert dat de foutmarge bij de waarnemingen van wespendief vrij hoog ligt (75 % van de foto's op waarnemingen blijken uiteindelijk buizerd te zijn). Ook bij havik hetzelfde verhaal waar verwarring met forse vrouwtjes sperwer erg vaak voorkomt. Mogen wij vragen aan iedereen om kritisch te blijven en bij twijfel het vakje 'zeker' af te vinken bij het invoeren?

Futen tot eenden

Geoorde fuut: 43 waarnemingen; max: 15-04: Nazareth, Callemoeie: 4 ex (DVDP). **Roodhalsfuut**: 2-05: Oudenaarde, Donk: 1 ex (BHE, DVDP). **Zomertaling**: 43 waarnemingen. **Krooneend**: 15-04: Olsene, oude Leie: 2 ex (ECO, EDE). **Witoogeend**: 8-03: Nederename, Putten VDM: ex. van winter nog aanwezig tot 8-03 (SFE, LNE); 4-04: Elsegem, Schelde: 1 ex (CB). **Kleine zilverreiger**: 14-03: Zingem, Weiput: 1 ex (TNA); 23-04: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (GCO, e.a.); 18-05: Zingem, Grootmeers: 1 ex (PVDB). **Grote zilverreiger**: 30 waarnemingen. **Purperreiger**: 11-04: Zingem, Brug:1 ex (BDE, e.a.); 23-04: Wannegem-Lede: 1 over (GCO). **Ooievaar**: 55 waarnemingen. **Lepelaar**: 25-03: Asper: 2 over (JaVH); 3-05: Nazareth, Callemoeie: 1 over (JaVH, LNE); 14-05: Eke, De Ratte: 1 over (TMA).

Roofvogels

Rode wouw: 21-04: Ronse, Muziekbos: 1 over (KTA); 25-05: Mater: 1 over (LVDL). **Zwarte wouw**: 14 waarnemingen. **Bruine kiekendief**: 60 waarnemingen. **Blauwe kiekendief**: 30 waarnemingen. **Wespendief**: 26 waarnemingen. **Havik**: 20 waarnemingen. **Slechtvalk**: Oudenaarde, Walburga: broedgeval met 3 jongen.

Rallen tot sternen

Kwartel: 17-04: Petegem, Langemeersen: 1 zp (THE); 15-16-28-05: Berchem: 1 zp (TLI, NDS, e.a.); 21-05: Meilegem, Kaaihoeve: 1 zp (USA); 31-05: Etikhove: 1 zp (DGE). **Kraanvogel**: 9-03: Petegem, Langemeersen: 40 ex tp! (LVDL, e.a.); 14-03: Velzeke, reservaat Jan de Lichte: 13 over (PHA); 29-03: Schorisse: 32 over (BDC); 30-03: Ronse, Blokmeersen: 25 over (XTE); 1-04: Velzeke, reservaat Jan de Lichte: 55 over (KTH); 2-04: Dikkelvenne: 5 over (JVE). **Kluut**: 37 waarnemingen; max: 13-04:

Kluut *foto: Patrick Feys*

Deinze, Noorderwal: 13 ex (A.). **Bontbekplevier**: 57 waarnemingen; max: 10-05: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 21 ex (NGE). **Goudplevier**: 9-03: Huise, Leystraat: 1 ex (GCO); 11-04: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO, e.a.). **Drieteenstrandloper**: van 7-05 t.e.m. 13-05: Nazareth, Callemoeie: 1 tot 3 ex (BDE, e.a.). **Steenloper**: 19-04: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (BDE, e.a.). **Bonte strandloper**: 49 waarnemingen; max: 15-03: Nazareth, Callemoeie: 7 ex (ADV). **Temmincks strandloper**: 2-05: Eke, De Ratte: 1 ex (JeVH); 6-05 en 9-05: Nazareth, Callemoeie: 1 en 2 ex (BDE, BHE, e.a.). **Bosruiter**: 20-21-04: Eke, De Ratte: 1 ex (BHE, e.a.). **Grutto**: 11 waarnemingen. **Houtsnip**: 15 waarnemingen. Bokje: 7-04: Deinze, vallei van de Zeverenbeek: 1 ex (RDS). **Zwartkopmeeuw**: 10 waarnemingen. **Geelpootmeeuw**: 17 waarnemingen. **Pontische**

Fenologie 2014

Eens de winter zijn laatste adem uitblaast en de lente eraan komt, maken veel vogelkijkers zich op om de lang verwachte zomergasten te verwelkomen. Een fenologielijst is een studie van jaarlijks terugkerende verschijnselsen zoals bv. het tijdstip van terugkeren van de eerste zomergasten. Deze lijst mag uiteraard niet ontbreken in het voorjaarsoverzicht. Een nieuwigheid is de kolom V(roeger) of L(ater) dan vorig jaar.

Datum	Soort	V - L	Plaats	Waarnemer
12/01/2014	Tjiftjaf	L	Nokere	PDE
20/02/2014	Boomleeuwerik	V	Wannegem-Lede	GCO
21/02/2014	Bruine kiekendief	L	Wannegem-Lede	GCO
8/03/2014	Gele kwikstaart	V	Huise - Leystraat	GCO
10/03/2014	Zwarte roodstaart	L	Zottegem	DVDB
10/03/2014	Zwartkop	V	Ronse - Pyreneeën	DVE
15/03/2014	Zomertaling	L	Kruishoutem	GCO
15/03/2014	Kleine plevier	V	Nazareth - Callemoeie	DVDP
16/03/2014	Blauwborst	V	Petegem - Langemeersen	LVDL
18/03/2014	Boompieper	V	Gottem	ECO
20/03/2014	Boerenzwaluw	L	Grammene	ECO
25/03/2014	Grauwe gors	1	Wannegem-Lede	GCO
30/03/2014	Fitis	V	Zingem – Put VDM	ADV
1/04/2014	Beflijster	V	Wannegem-Lede	GCO
3/04/2014	Boomvalk	V	Herzele	MDC
3/04/2014	Zomertortel	V	Heurne - Dal	DDG
3/04/2014	Sprinkhaanzanger	V	Heurne - Dal	DDG
5/04/2014	Koekoek	L	Zingem - Meerskant	JaVH
5/04/2014	Braamsluiper	V	Ronse – Pyreneeën	DVE
5/04/2014	Rietzanger	V	Zingem – Weiput	ADV
6/04/2014	Oeverzwaluw	V	Nazareth - Callemoeie	SFE
7/04/2014	Groenpootruiter	V	Zeveren	RDS
7/04/2014	Tuinfluiter	V	Asper	JaVH
10/04/2014	Zwarte wouw	L	Welden - Reytmeersen	SFE
10/04/2014	Huiszwaluw	L	Wannegem-Lede	GCO
10/04/2014	Tapuit	L	Wannegem-Lede	GCO
11/04/2014	Purperreiger	V	Zingem - Brug	BDE
11/04/2014	Regenwulp	L	Nazareth – Callemoeie	BHE
12/04/2014	Grasmus	V	Eke - Koedreef	DDS
13/04/2014	Visdief	L	Nazareth - Callemoeie	ADV
14/04/2014	Grutto	L	Petegem - Langemeersen	LVDL
16/04/2014	Gekraagde roodstaart	V	Eke - Scheldekant	ADV
17/04/2014	Kwartel	V	Petegem - Langemeersen	THE
17/04/2014	Gierzwaluw	L	Olsene - Leievallei	DVDP
17/04/2014	Kleine karekiet	V	Petegem - Langemeersen	THE
19/04/2014	Oeverloper	L	Nazareth - Callemoeie	ADV
19/04/2014	Dwergmeeuw	V	Nazareth - Callemoeie	ADV
19/04/2014	Nachtegaal	V	Oudenaarde - Spei	USA
20/04/2014	Wespendief	V	Huise – Rooigembeekvallei	WSI
20/04/2014	Bosruiter	L	Eke – De Ratte	BHE
21/04/2014	Rode wouw	L	Ronse - Muziekbos	KTA
21/04/2014	Paapje	L	Petegem - Langemeersen	THE
21/04/2014	Bosrietzanger	V	Gottem	
2/05/2014	Temmincks strandlop	V	Eke – De Ratte	JeVH
2/05/2014	Spotvogel	L	Oudenaarde - Sluis	DDG
8/05/2014	Zwarte stern	L	Nazareth - Callemoeie	GCO
10/05/2014	Wielewaal	L	Eke – De Ratte	DDS
12/05/2014	Grauwe vliegenvanger	L	Gavere - kasteelpark	JaVH
30/05/2014	Snor	/	Eine - Snippenweide	DDG

Bonte vliegenvanger
Grauwe kiekendief werden dit voorjaar niet gemeld
Visarend

meeuw: 23 waarnemingen. **Dwergmeeuw**: 19-04: Nazareth, Callemoeie: 3 ex (ADV, e.a.); 12-05: Oudenaarde, stad: 3 over (DDG); 13-05: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (JaVH). **Zwarte stern**: 22 waarnemingen.

Duiven tot lijsters

Zomertortel: 3-04: Heurne, Dal: 1 zp (DDG); 22-04: Oudenaarde, Spei: 1 ex (JaVH); 4-05: Ronse, oude spoorweg: 1 ex (DVE); 13-05: Petegem, Langemeersen: 2 ex (LVDL); 22-05: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); 25-05: Huise, vallei Rooigembeek: 1 ex (DVDP); 29-05: Edelare: 1 zp (EDS). **Ransuil**: 16 waarnemingen. **Kerkuil**: 14 waarnemingen. **Zwarte specht**: 23-03: Ruien, Kluisbos: 1 ex (WDDI); 30-03: Gavere, kasteelpark: 1 zp (BDE); 20-04: Kwaremont, Beiaardbos: 1 zp (USA); 21-04: Opbrakel, Brakelbos: 1 roep (SDR); 23-04: Nokere, kasteelpark: 1 zp (BDH); 27-04: Ronse, St-Pietersbos: 1 roep (GDK); 18-05: Melden, Koppenbergbos: 1 roep (XCO). **Middelste bonte specht**: 28-03: Bos t'Ename: 1 roep (PDS); 29-30-05: Melden, Koppenbergbos: 1 ex (DDG, BHE). **Kleine bonte specht**: 40 waarnemingen. **Draaihals**: 23-04: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO, e.a.); 6-05: Ronse: 1 ex (DVE). **Boomleeuwerik**: 9-03: Ronse: 4 over (GCO). **Boompieper**: 11 waarnemingen. **Rouwkwikstaart**: 1-03: Sint-Lievens-Houtem: 1 ex (WFA, FLE); 15-03: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (SFE); 18-03: Ronse, Tombele: 1 ex (DVE); 9/10-05: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (WSI, e.a.). **Nachtegaal**: 19-04 tot 15-05: Oudenaarde, Spei: 1 zp (USA, e.a.); 26/27-04: Welden, Reytmeersen: 1 ex (JVDB, SDH); 29-04: Oudenaarde, Meerspoort: 1 zp (ADV); 30-04 tot 26-05: Ronse, Pyreneeën: 1 zp (DVE). **Gekraagde roodstaart**: vanaf 16-04:

Gekraagde roodstaart *foto: Patrick Feys*

Eke, Scheldekant: 1 of 2 zp (ADV, e.a.); 23-04: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); 27-04: Zingem, Weiput: 1 ex (FDG); 13-05: Zwalm, Bruggenhoek: 1 ex (BHE); 15-05: Ronse, Waaienberg: 1 ex (DVE); 19-05: Herzele: 1 ex (KDW). **Tapuit**: 37 waarnemingen. **Roodborsttapuit**: 2/4-03: Petegem, Langemeersen: 1 en 2 ex (THE, LVDL). **Paapje**: 21-04 tot 21-05: Petegem, Langemeersen: geregeld 1 ex (THE, e.a.); 19-05: Maarke-Kerkem, Boigneberg: 1 ex (DVDP, BHE). **Beflijster**: 1/3-04: Wannegem-Lede: 2 en 3 ex (GCO); 7-04: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 1 ex (GCO).

Zangers tot gorzen

Braamsluiper: 36 waarnemingen. **Snor**: 30-05: Eine, Snippenweide: 1 zp (DDG, e.a.). **Orpheusspotvogel**: 14-05 tot 16-05: Maarke-Kerkem, Boigneberg: 1 zp (BHE,e.a.); 22-05 tot 30-05: Volkegem, Steenberg: 1 zp + ringvangst (herontdekt door BHE, ring door TLI). **Fluiter**: 20-04: Baaigem: 1 ex (FDG). **Wielewaal**: 18 waarnemingen. **Barmsijs** (kleine/grote/spec): 9-03: Wannegem-Lede & Ruien: 1 ex (GCO, TLI); 21-03: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); 2-04: Huise: 4 ex (JaVH); 27-03: Ronse, Pyreneeën: 1 over (DVE); 12-04: Ronse, Tombele: 1 over (DVE). **Europese kanarie**: 12-04: Zingem, Put VDM: 1 zp (BHE). **Appelvink**: 1-03 en 2-05: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (LVDL, DVE); 9-03 en 29-05: Ronse, Tombele: 1 en 2 ex (DVE); 4-05: Schorisse: 1ex (KDW); 22-05: Ronse, Bois Joly: 1 ex (DVE). **Geelgors**: 80 waarnemingen. **Grauwe gors**: 25-03: Wannegem-Lede: 1 over (GCO).

Dank aan alle waarnemers! Bezoek ons op www.vwg-vlaamseardennenplus.be.

Dakappartement eindelijk bezet

Lucien Vanden Daele

Meer dan 20 jaar geleden, bij het verbouwen/herstellen van een bijgebouw/garage, had ik het idee opgevat in de nok ervan een bijzoldertje te maken. De bedoeling was in deze vrije ruimte een nestgelegenheid te voorzien voor misschien ooit een kerkuil. Naast het gebouw staat een landbouwershangaar en enkele keren werd daar een veer van de kerkuil gevonden.

Jaren gingen voorbij zonder kerkuil of enige andere bezoeker. Eventjes dacht ik er, als inwijding en lokmiddel, een paar jaar een koppeltje pauwstaartjes te houden, maar dat is er nooit van gekomen.
Tot we dit voorjaar opmerkelijk dikwijls door het geluid van kauwtjes werden wakker gemaakt. Even vreesden we dat onze schouw hun mikpunt was. Bij onze zoon was dit al eens gebeurd.
Na wat observatie van hun komen en gaan, was het duidelijk.

foto's: Lucien Vanden Daele

We horen momenteel reeds een paar weken het gekrijs van de jongen. En als je dit leest zullen ze natuurlijk al lang het nest verlaten hebben. Hopelijk niet om volgend jaar in onze schoorsteen te nestelen. En misschien komt er ooit een meer gedistingeerde huurder.

Akkervogels, de stakkers van de akkers of de helden van de velden

Frederik Dierickx

Een klassieker op de wandelkalender van Natuurpunt Herzele is de ontbijtwandeling op 1 mei, een stevig ontbijt en daarna een kouterwandeling met als thema de akkervogels. Ook dit jaar lokte de activiteit heel wat deelnemers en waren de verwachtingen hoog gespannen. Jammer genoeg merkten we terug een daling ten opzicht van 2013 en dit zowel qua soorten akkervogels als qua aantallen van één bepaalde soort. We trekken dan ook aan de alarmbel en hopen op een constructieve samenwerking met de gemeente en de landbouwers.

Op de volgende bladzijde vind je een mooi gedicht over een typische bewoner van onze Vlaamse velden. Maar uit de waarnemingen blijkt dat sinds midden vorige eeuw het voorkomen van deze en andere akkervogels een dalende tendens kent in Vlaanderen. De populatie veldleeuwerik is in sommige streken gedaald met 99 %, dit wil zeggen dat waar men vroeger nog honderd vogels telde er nu slecht 1 geteld wordt. En dit is zeker geen uitzondering, wanneer we de geelgors bekijken zien we dat de populaties sterk in aantal afnemen en dat de overblijvende populaties zo geïsoleerd van mekaar geraken dat genetische verzwakking een bijna onoverkoombaar feit wordt. Het spreekwoord '1 zwaluw maakt de lente niet' moeten we binnenkort letterlijk gaan nemen als we onderstaande publicatie van Natuurpunt Vogelwerkgroep mogen geloven.

"Wat de boerenzwaluw betreft, kreeg de telling van 1995–'96 zoveel opvolging dat we moeilijk konden vergelijken met oude gegevens. Toch werd duidelijk dat het aantal boerenzwaluwen met ongeveer 50 % was afgenomen in vergelijking met 1973. Het recentere atlasproject (2000-2002) deed ons huiveren met nog eens een afname van meer dan de helft!

Voor de huiszwaluw bracht de telling van 1995-'96 een achteruitgang van 60 tot 85 % aan het licht in vergelijking met 1974. Een trend die zich helaas gewoon doorzette na de atlasperiode van 2000-2002. Deze gezellige zwaluw reageert erg gunstig op het aanbrengen van kunstnesten en verspreid over het land zijn er talrijke voorbeelden van geslaagde acties.

Oorzaak	Maatregelen
Habitatverlies is een van de belangrijkste oorzaken. Akkervolgels kan je onderverdelen in twee grote groepen: KLA en OLA ofwel kleine landschapsakkervogels en openlandschapsakkervogels. Het verdwijnen van kleine landschapselementen zoals haagkanten, knotwilgen en overhoekjes zorgt voor minder broedgelegenheden en foerageergebied. Ook landbouwbedrijven zijn vaak te gesloten en bieden geen bereikbare nestplaatsen meer.	• Promoten van kleine landschapselementen. Een taak voor de natuurverenigingen maar zeker ook van de lokale overheden die dit moeten stimuleren bij de landbouwers. • Plaatsen van kunstmatige nestgelegenheden of het toegankelijk maken van stallen. Dit moet gebeuren in dialoog met de landbouwers.
Het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw. Akkervogels leven in de zomer van insecten en in de winter overleven ze vaak op onkruidzaden. Beide organismen worden in de landbouw te drastisch bestreden en zorgen voor een voedseltekort.	• Het aantal spuitbeurten in een teeltschema verminderen, bijvoorbeeld van 8 beurten naar 6. • Een onkruidrijke strook rond het akkerland laten staan. Subsidieregeling kan hier voor de landbouwer een extra stimulans zijn.
Het verdwijnen van trage wegen en wandelpaden. Het is net op deze voetwegels dat onkruiden en wilde planten nog de kans krijgen en tevens bieden ze nestgelegenheid voor grondbroeders.	• Behoud van trage wegen. Tragen wegen vzw, lokale overheden en natuurverenigingen moeten hier het voortouw nemen. • Randen van de akkers en wandelpaden niet mee omploegen.
De opmars van een aantal roofdieren (roofvogels, steenmarter, …)	• Roofdierenpopulaties in kaart brengen, meten is weten!

De aanleg van kunstmatige modderpoelen is vooral voor de aanbouw van natuurlijke nesten belangrijk. Kunstnesten bieden namelijk sowieso al een betrouwbaar fundament. De aanleg ervan werd minder systematisch toegepast, maar testen hadden een positief resultaat."

Hoe kunnen we onze akkervogels nu helpen en maken we van de stakkers weer helden? Wat zijn de oorzaken van de steile achteruitgang? Zijn er haalbare oplossingen en hoe kunnen we ons steentje bijdragen als natuurvereniging?
In de tabel hiernaast worden de belangrijkste oorzaken weergegeven van de achteruitgang van de akkervogelpopulaties en ook eventuele verbeterende/beschermende maatregelen.

Hopelijk kunnen de negatieve tendens ombuigen en zien we op toekomstige vroege vogelwandelingen weer meer helden dan stakkers.

Bronnen: www.natuurpunt.be
www.inbo.be

Inktpatronen voor Natuur

Printen kost geld. Maar het kan een stuk goedkoper en ecologischer. Samen met Tomson, de specialist in hervulde inktpatronen en cartridges, heeft Natuurpunt een aantrekkelijk aanbod ontwikkeld voor onze leden en sympathisanten.
Op de unieke Natuurpuntwebshop kan je aan zeer scherpe prijzen hervulde inktpatronen kopen: www.inktpatronenvoornatuurpunt.be

De inktpatronen zijn van prima kwaliteit en geschikt voor alle merken van printers. Je geniet bovendien van heel wat bijhorende voordelen:

- tot 40 % goedkoper dan originele patronen;
- beter voor het milieu door het hervullen;
- de cartridges bevatten meer inkt (wat neerkomt op meer printen!);
- levering binnen de 2 dagen bij je thuis;
- profiteer van de speciale acties (bv. 2+1 gratis);
- eenvoudige betaling via bancontact of creditcard.

Tomson levert bovendien een financiële bijdrage aan natuurbehoud in Vlaanderen voor elke bestelling.

Biologische groententeelt

Ourobouros.be

Flexibele groentenmanden

Cursus natuurgids

Vind je dat er zoveel mogelijk mensen achter de doelstellingen van natuurbehoud zouden moeten staan? Vind je het leuk om jouw enthousiasme voor de natuur met andere mensen te delen? Doe zoals duizenden je hebben voorgedaan en volg een cursus Natuurgids!

Natuurgidsen zijn in alle geledingen van de natuurbehouds- en milieubeweging actief. Voorkennis is geen absolute vereiste, hoewel het nuttig kan zijn vooraf een cursus Natuur-in-zicht te volgen. De duur is ongeveer één jaar (van sept 2014 tot juni 2015).

Je kennis over natuur en milieu wordt verruimd en de cursus bezorgt je de vereiste vaardigheden om met groepen volwassenen en gezinnen in de natuur aan de slag te gaan. Je scherpt je eigen natuurkennis aan door het maken van een terreinstudie. Met de resultaten ervan laat je een zelf gekozen groep kennis maken tijdens een door jou voorbereide educatieve activiteit.

Datum: de cursus loopt van 27 september 2014 t.e.m. 20 juni 2015. Lessen op zaterdag, meestal van 9u tot 12u en 13u tot 17u (om de twee weken)

Cursusplaats: Kelder van de Stedelijke Bibliotheek (ingang naast Markt 21 (naast stadhuis)) Gentpoortstraat 1, 9800 Deinze.

Cursusgeld: het cursusgeld bedraagt € 220. Studenten betalen slechts € 180 (met geldige studentenkaart). Leden van Natuurpunt krijgen 10 % korting en betalen dus slechts € 198 euro. Korting enkel geldig op moment van inschrijving.

Hoe inschrijven: je kan je voor deze cursus inschrijven via www.c-v-n.be. Nadat je je hebt ingeschreven, krijg je een e-mail met het rekeningnummer, cursusbedrag en OGM-nummer (de referentie). Als je betaling is uitgevoerd, is je inschrijving definitief.

Handboek: nadat wij je betaling hebben geregistreerd, ontvang je per mail een persoonlijke link. Daarmee kun je het handboek gratis downloaden van het digitaal leerplatform. Je kan het handboek ook op papier aankopen (€18) door het vakje 'ik wens een geprinte cursus te bestellen' aan te vinken bij je online inschrijving. Je handboek ligt dan klaar tijdens de eerste les.

Contact:
- Ann D'heedene - educatief medewerker West-Vl. e-mail ann.dheedene@c-v-n.be tel. 050/82.57.26.
- Koen Bilcke - Natuurpunt Deinze *plus* e-mail koen.bilcke@telenet.be tel. 09/380.39.42.

KIES VOOR BIO-GROENTE- EN FRUITPAKKETTEN
- eigen teelt
- akkervers
- seizoensgebonden
- 15 afhaalpunten (depots)

OF BEZOEK ONZE HOEVEWINKEL
- dagelijks verse groenten en fruit
- dagvers biologisch brood en gebak
- biologische zuivelproducten en vleesvervangers
- herboristerij en natuurzuivere verzorgingsproducten

Openingsuren hoevewinkel: ma, di, do, vrij: 10u-13u en 15u30-18u30
woe: 13u30-18u30, zat : 9u-17u

Voor meer info, surf naar:
www.gastvrijeaarde.be
www.blauwkasteel.be

BLAUW KASTEEL SCHELDEWINDEKE BIOLOGISCHE GROENTETEELT

Gastvrije Aarde

BEATRIJS boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
BOEKHANDEL
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055/31.44.77
Fax: 055/30.03.45

P.V.S. electronic developments
ELEKTRONICA
-ontwerp -productie -consulting
Alle info: info@pvsed.com of tel.055/49.60.12
na afspraak: Neerstraat 28, Nederzwalm
+ ZAKLAMPEN
merk FENIX
Volledige gamma op: www.fenix-nederland.nl

DE*plus*: Natuurpunt afdeling Deinze-*plus*
GZ: Natuurpunt afdeling Groot Zingem
HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
IWG: Invertebratenwerkgroep Lampyris
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
NWG: NatuurstudieWerkGroepen Vlaamse Ardennen-*plus*
OUD W-P: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-Wortegem-Petegem
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PAWG: Paddenstoelenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA-*plus*: Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Zaterdag 5 juli 2014

■ **HRZ: Vlinderwandeling in het Duivenbos.** Gids: Frederik Dierickx. Samenkomst om 9u30 aan de Oude Steenbakkerij, Kauwstraat 103, Sint-Lievens-Esse. Het leven van de vlinder, we bekijken de soorten, waardplanten en rol in de natuur. Ook leuk voor de kleintjes. Einde rond 12u. Meebrengen: laarzen of goede wandelschoenen. Meer info: www.natuurpuntherzele.be

■ **KBE+ IWG vangen nachtvlinders in het bos t' Ename.** Gids: Pieter Blondé, 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com. Samenkomst om 21u aan Loods Bos t'Ename Braambrugstraat, 43 te Oudenaarde. Wie later komt best bellen om te vragen waar we exact gaan vangen (hangt van het weer af). Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, gidsen en vangmateriaal. Einde omstreeks de vroege uurtjes.

Zondag 6 juli 2014

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel.

Vrijdag 11 juli 2014

■ **ZV: Familiewandeling met verkenning van de steile hellingen rond St.-Goriks-Oudenhove.** Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Samenkomst om 19u30 aan centrum St.-Goriks-Oudenhove. Voorzie je van aangepast schoeisel. Einde rond 21u30.

Zaterdag 12 juli 2014

■ **VA + PWG: Streeptocht in de Bosheide te Nukerke (Maarkedal).** Gids: Henk Coudenys, tel. 09/386.97.11 coudenys.henk@belgacom.net Afspraak om 14u aan de kerk van Louise-Marie (Ommegangstraat / Schorissesteenweg). Inventarisatie hogere planten in ifbl-kwartierhok E2.48.42. (Bos, heiderelicten, vijveroevers). Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, eventueel loep en flora.

Zondag 13 juli 2014

■ **DE*plus* en MOW Leievallei: Big Jump.** Voor de eerste maal springen wij in Deinze in de Leie en komen wij op voor proper water. Ook enkele bekende Deinzenaars doen mee. Met muzikale animatie en kinderanimatie. Aanvang om 14u op het Sint-Poppoplein. Presentatie: Nick Hollevoet. Deelname gratis. Info: Wim Bracke 09/380.01.03 (bracke.wim@skynet.be) en Koen Houthoofd tel 09/328.11.08. Met medewerking van het stadsbestuur van Deinze.

■ **ZV en MOW: Big Jump.** Afspraak vanaf 14u aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel. Meer info op: https://www.facebook.com/events/1425730077699139/ Om 15u stipt springen we in de Zwalm om aandacht te vragen om onze rivieren proper en levend te houden. Gelieve te voet/per fiets of d.m.v. carpooling naar de bestemming te komen.

Woensdag 16 juli 2014

■ **DE*plus*: Avondlijke natuurwandeling langs de oude Leie in Bachte.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (gsm 0474/77.82.76, enkel die avond te gebruiken). Samenkomst om 19u op de parking aan het kerkje van Bachte (bij het MPI). Genieten van avondlijke vogelgeluiden, oeverplanten en landschap. Einde bij zonsondergang. Meebrengen: goed schoeisel (eventueel laarzen bij regenweer), eventueel verrekijker en fototoestel.

Zaterdag 19 juli 2014

■ **NWB: Plantenstudiedag in de Koeheide.** Gids: Daniël De Wit, GSM 0477/25.10.32. Samenkomst op de parking van café D'aa Boan, Oude Baan 80 te Bertem om 9u30. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok E5.22.22, met de Koeheide en omgeving, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Liefhebbers uit onze regio kunnen kostendelend meerijden (contact nemen met Karel De Waele, 09/386.45.60 of via mail karel.de.waele@skynet.be. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

Zondag 20 juli 2014

■ **OUD W-P: Dagvlinderwandeling in Bos t' Ename.** Themawandeling met specifieke aandacht voor de dagvlinders. Gids: Pieter Blondé, tel. 0488/36.22.79 of Guido Tack, tel.0474/90.02.30. Samenkomst om 14u aan het Provinciaal Archeologisch Museum (PAM), Lijnwaadmarkt 20 te Ename. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 26 juli 2014

■ **OUD W-P +PWG: Streeptocht in het Speibos en Schelde-oevers te Oudenaarde.** Gids: Henk Coudenys, tel. 09/386.97.11 coudenys.henk@belgacom.net. Afspraak om 14u aan de parking tegenover Administratief Centrum Oudenaarde (straatnaam: Tussenmuren). Inventarisatie hogere planten in ifbl-kwartierhok E2.38.12; Schelde-oevers, jong bos en industrieterrein. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, eventueel loep en flora.

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 en Guido Tack 0474/90.02.30. Elke laatste zaterdag van de maand wordt gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Braambrugstraat 43. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 27 juli 2014

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 2 augustus 2014

■ **NWB: Plantenstudiedag in Middelburg (Maldegem).** Gids: Hedy Lecomte, tel. 050/54.49.24; GSM 0474/83.75.81. Samenkomst aan de kerk van Middelburg (Middelburgse kerkstraat) om 9u30. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok C2.15.14, met rietkraag, kreek en polderdijken, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Liefhebbers uit onze regio kunnen kostendelend meerijden (contact nemen met Karel De Waele, 09/386.45.60 of via mail karel.de.waele@skynet.be. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

Zondag 3 augustus 2014

■ **ZV en MOW: Fietstocht door Everbeek en Bois de Lelièvre.** Info: Karel De Wagter, kareldewagter@yahoo.com. Samenkomst om 9u30 aan de kerk van Opbrakel. Einde rond 12u30.

■ **RO + IWG Vlindertocht langst de oude spoorlijn Ronse-Doornik.** Gids: Jo Glibert, tel 055/21.00.46. Johan.glibert@gmail.com Samenkomst om 14u aan het station van Ronse. Aandacht voor vlinders en andere insecten. Meebrengen: vlindernet, insectengidsen, laarzen of goed schoeisel. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend

van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 6 augustus 2014.

■ **DE*plus*: Avondlijke natuurwandeling rond de oude Leie in Machelen aan de Leie.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (gsm 0474/77.82.76, enkel die avond te gebruiken). Samenkomst om 19u op het plein aan de kerk. Genieten van avondlijke vogelgeluiden, oeverplanten en landschap. Einde bij zonsondergang. Meebrengen: goed schoeisel (eventueel laarzen bij regenweer), eventueel verrekijker en fototoestel.

Vrijdag 8 augustus 2014

■ **ZV: Familiewandeling langs het Jan De Lichtepad.** Info: Koen Gintelenberg, 055/60.45.21. Samenkomst om 19u30 aan de Driesmolen, Beugelstraat te Velzeke. Voorzie je van aangepast schoeisel. Einde rond 21u30.

Zaterdag 9 augustus

■ **PWG en DE*plus*: Plantenstudienamiddag in Machelen aan de Leie in de wijk 't Konijntje.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (gsm 0474/77.82.76, enkel te gebruiken die namiddag). Samenkomst om 14u aan de spooroverweg op het einde van de Posthoornstraat (bij het oud station van Machelen). De ganse namiddag planteninventarisatie van km-hok D2-46-44 dat vlak naast het hok met de heidereliktjes van de Bisdonkdreef ligt. Dus wie weet vinden we hier ook heischrale plantjes? Al inventariserend gebruiken we allerlei plantenboeken en kan de geïnteresseerde beginneling dus heel wat bijleren. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: loep, stevig schoeisel, eventueel eigen plantengidsen, notaboekje.

■ **GZ: Op zoek naar vleermuizen.** Samenkomst om 20h30 aan café 'De Vaderlander' op Huise dorp. Contactpersoon: Tine Dhollander 0495/88.13.40. Eerst wordt een presentatie gegeven en dan vertrekken we voor een tocht langs de ruilverkavelingspaden tot aan het waterspaarbekken in Mullem. De paden zijn verhard; gewoon schoeisel zal dus volstaan. Einde omstreeks 23u30.

Zondag 10 augustus 2014

■ **DE*plus*: De Ronde van Deinze:** Op zoek naar natuur in Gottem. Gidsen: Koen Bilcke, tel 0473/81.43.58 en Eddy Vervynck, tel 0496/62.63.03. Start om 10u aan de kerk van Gottem. Er zijn best heel wat groene plekken terug te vinden in Gottem, de oude Leiearm mag hierbij zeker niet ontbreken. Einde om 12u. Meebrengen: goed schoeisel.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag - maandag 9 - 11 augustus 2014

■ **IWG: weekend Lampyris / de Gaume.** Gidsen: Gerda Achtergaele, tel 0468/21.69.22. g.achtergaele@telenet.be. en Bryan Goethals, tel 0474/94.22.40. Bryan.goethals@telenet.be De Gaume is, als meest zuidelijke regio van België, bekend om zijn aangenaam microklimaat. Het is er net iets warmer en zonniger. Het landschap wordt bepaald door oost-west verlopende heuvelruggen met vaak kalkrijke ondergrond. De combinatie van klimaat en ondergrond staan garant voor een uitzondelijke fauna en flora. Inschrijven nog steeds mogelijk via g.achtergaele@telenet.be

Donderdag 14 augustus 2014

■ **Centrumwandeling in Herzele.** Gids: Frederik Dierickx. Afspraak om 19u30 voor de kerk (Kerkstraat) in Herzele. Einde omstreeks 21u30.

Vrijdag 15 augustus tot maandag 18 augustus 2014

■ **NWB: Plantenweekend in de Baai van de Somme.** Gids: Gids: Daniël De Wit, GSM 0477/25.10.32. Verblijf in halfpension in het Centre de Loisirs Permanent te Cayeux sur Mer.

Zondag 17 augustus 2014

■ **RO: Sportieve familiale landschapswandeling in het Sint-Pietersbos te Louise Marie.** Gids: Philippe Moreaux tel 0476/49.24.61. Samenkomst om 14u aan de vrije parking bij de kerk van Louise-Marie (Ronse) Het Sint-Pietersbos vormt een aansluitend geheel met het Muziekbos en is pas sinds twee jaar opengesteld voor het publiek. De landschapswandeling volgt een vrij lang behoorlijk zwaar parcours en is gedeeltelijk sterk heuvelachtig, waardoor minder geschikt voor kinderwagens. Einde omstreeks 17u30. Meebrengen: laarzen of goede stapschoenen, verrekijker.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 23 augustus 2014

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 en Guido Tack 0474/90.02.30. Meer info vind je ook op 26 juli.

■ **OUD W-P: Nachtvlinderactiviteit in de Heurnemeersen.** Gids: Davy De Groote, Samenkomst om 20u30 aan parking zaal Amigo te Heurne. Thema-activiteit rond nachtvlinders. Einde omstreeks 22u30. De activiteit gaat niet door bij hevige wind / regen. Bij twijfel, contacteer Gids: 0485/62.82.26. Meebrengen: goed schoeisel.

Zondag 24 augustus 2014

■ **HRZ + PWG: Educatieve plantenwandeling voor beginners in het Duivenbos te Herzele.** Gids: Dirk Fiers, tel. 0494/39.52.97. Afspraak om 10 u aan de kerk van Sint Antelinks, deelgemeente van Herzele (hoek Huigeveldstraat en Ransbeekstraat). Einde omstreeks13u. Meebrengen: laarzen, eventueel loep en flora.

■ **DE*plus*: Dagvlinderwandeling.** Gidsen: Jeroen Bossaer en Hannes Buyle. Start om 14u aan de parking tegenover Radio Tequila (Bredestraat 107). Wie wordt er nu niet blij bij het zien van een vlinder? We gaan in en rond Bisdonk op zoek naar deze fladderende schoonheden. We zoeken uit hoe ze leven, hoe ze te herkennen en hoe we ze kunnen helpen. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 30 augustus 2014

■ **DE*plus*: Natuurfeest.** Organisatie: Koen Houthoofd, tel 09/328.11.08. Het Natuurfeest vindt ook dit jaar plaats in zaal Ter Wilgen (Poelstraat 70, Deinze). Om 18u30 verwachten we je op de receptie gevolgd door de traditionele paella. Kostprijs paella: 6 euro (kinderen tot 6 jaar); 12 euro (tot 12 jaar) of 16 euro (>12 jaar). Ten laatste op 21 augustus inschrijven via overschrijving op rek.nr: BE34 9794 3597 5090 van Natuurpunt Deinze *plus* met vermelding 'natuurfeest + aantal volw. en/of kinderen'. Je kan ook een vegetarische paella kiezen, vermeld dit wel op de overschrijving. Meer info: zie www.natuurpuntdeinzeplus.be

■ **NWB: Plantenstudiedag in Spontin.** Gids: Andre Van den Bergh, tel. 052/35.05.18; GSM 0472.68.83.35. Samenkomst aan de kerk van Spontin (rue des Carrières 4) om 9u30. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok H6.21.14 met oude spoorweg en Bocqvallei,waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

■ **KRB: Nachtdieren in en rond het Burreken.** Gidsen: Filip Hebbrecht, tel.055/49.55.63, filip.hebbrecht@pandora.be en Dirk Criel, tel. 055/45.66.10, dirkcriel@skynet.be. Afspraak om 20u30 op het kerkplein te Schorisse. Einde omstreeks 23 uur. Zoektocht naar de nachtdieren met bijzondere aandacht voor vleermuizen, nachtvlinders en uilen.

Zondag 31 augustus 2014

■ **PWG: Educatieve plantenwandeling voor beginners in het Brakelbos.** Gids: Ronny De Clercq, tel.055/45.63.42 ronnydeclercq@pandora.be Afspraak om 14 uur aan de kapel van D'Hoppe /La Houppe (= gehucht en straatnaam). 'De heide in bloei'. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, eventueel loep en flora.

■ **VA+VWG: Vogelringactiviteit.** Gidsen: Lietaer Thijs (Thijs.Lietaer@telenet.be of tel: 0473/581714) en Desmet Norbert. **Inschrijven verplicht** bij Thijs! Max. deelnemers: 20. Afspraak om 6u45 op parking voor de kerk van Berchem (Kluisbergen). We krijgen een unieke gelegenheid om vogelringers aan het werk te zien en vogeltjes van heel dichtbij tot in de details te bewonderen.

Bij slecht weer zal deze activiteit niet doorgaan en worden de deelnemers verwittigd. Meebrengen: laarzen, verrekijker (ev. fototoestel), gidsen.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel

Zondag 7 september 2014

■ **VA+VWG: Vogelobservatie aan de moerassen van Harchies (Henegouwen).** Gids: Ludo Van der Linden, tel. 0479/46.69.37. Samenkomst om 7u aan de kerk van Leupegem. De moerassen en de vijvers van Harchies zijn een welgekomen rust- en foerageerplek voor verschillende vogelsoorten. De zilverreiger (grote, kleine), de kwak, de geoorde fuut en de vele eendensoorten kunnen we vanuit de kijkhutten heel goed observeren. De bruine kiekendief en met wat geluk de visarend vertoeft graag in het mooiste natuurreservaat van Henegouwen. Terug om 12u30. Meebrengen: stevige stapschoenen, verrekijker, telescoop, vogelgids.

Woensdag 10 september 2014

■ **VWG +SL: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep in het Stedelijk Centrum te Heurne**, o.l.v. Paul Vandenbulcke, tel 0475/34.65.86. Aanvang om 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zal je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten,… Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. De exacte inhoud maken we op voorhand bekend op ons forum VA-*plus*:

■ **VA-plus: Start cursus natuurbeheer, theorieles 1.** De cursus loopt gedurende 7 avonden (op woensdag van 19u30 - 22u30 met 2 pauzes), met 4 terreinbezoeken (op zaterdag van 10u tot 13u). Inlichtingen: johan.cosijn@telenet.be.

Zaterdag 13 september 2014

■ **NWB: Plantenstudiedag op Linkeroever.** Gids: René Maes, tel. 03/252.41.23. Samenkomst aan de kerk van Kieldrecht (Markt 1) om 9u30. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok B4.43.34 met de Muggenhoek, een oude sluis en zilte graslanden, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Liefhebbers uit onze regio kunnen kostendelend meerijden (contact nemen met Karel De Waele, 09/386.45.60 of via mail karel.de.waele@skynet.be. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

Zondag 14 september 2014

■ **ZV + PWG: Planteninventarisatie in de Doornbosbeekvallei te Opbrakel.** Gids: Heidi Demolder, tel.0476/40.34.52. Afspraak om 10u te Opbrakel, oud station op het einde van Tenbergen / begin Thijsweg. Einde omstreeks 13u. Meebrengen: laarzen, eventueel loep en flora.

■ **VA+ WMB: Gezinswandeling in de Schamperij en omgeving (Maarkebeekvallei).** Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke voor een landschapswandeling en een kennismaking met het bebost deelgebied Schamperij. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek. Het doet denken aan de landschappen van Valerius de Saedeleer. Einde om 17u. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, verrekijker.

■ **ZV: Openmonumentendag 2014 – openstelling van de Boembekemolen.** Afspraak: van 10u tot 18u aan de Boembekemolen, Boembeke 18 te Brakel (Michelbeke). Bezoek onder begeleiding van een gids aan de Boembekemolen.

Weekend van 12 tot 14 september 2014

■ **DE*plus*: met Natuurpunt Deinze*plus* naar de Voerstreek.** Info: Eddy Vervynck 0496/62.63.03. Van 12 tot 14 september logeren we in de jeugdherberg 'De Veurs', Komberg 40 in Sint-Martens-Voeren. We verkennen 'de Bronnenwandeling', één van de mooiste wandelingen van Vlaanderen en gaan 's avonds o.a. op zoek naar de das! Kijken, genieten en gezellig samenzijn is de boodschap van dit natuurweekend in de prachtige Voerstreek. Deze activiteit is reeds volzet.

Woensdag 17 september 2014

■ **VA-*plus*: Cursus natuurbeheer, theorieles 2.**

Zaterdag 20 september 2014

■ **ZV: Werkdag Middenloop Zwalm.** Contactpersoon: Koen Gintelenberg, tel. 055/60.45.21. Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken. Neem contact op voor opname in de mailinglist. Aanvang om 10u, einde rond 17u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 21 september 2014

■ **VA-*plus* + MOW + ANB: Inhuldiging gedenksteen Marcel Nachtergaele in het Bos Ter Rijst te Schorisse**. Meer info op blz. 28 in deze Meander.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel

Woensdag 24 september 2014

■ **VA-*plus*: Cursus natuurbeheer, theorieles 3.**

Vrijdag 26 september 2014

■ **OUD W-P +IWG: Spinnen in en om het huis.** Samenkomst om 21u op het adres: Kouterlos 4 Elsegem (Wortegem-Petegem). Gidsen: Eline Dhaenens, tel 055/30.10.30 info@vcliedts.be en Bryan Goethals, tel 0474/94.22.40 Bryan.goethals@telenet.be Nachtexcursie in en om het huis om nu eens te kijken hoeveel spinnen en ander klein grut er thuis rondlopen terwijl wij aan het slapen zijn. Eline heeft moeten beloven om drie weken op voorhand niet te kuisen. Dat belooft! Einde omstreeks middernacht.

Zaterdag 27 september 2014

■ **NWB: Plantenstudiedag in het landelijk gebied van Balegem.** Gidsen: Henk Coudenys, tel. 09/386.97.11 en Karel De Waele, tel. 09/386.45.60, GSM. 0474/77.82.76 enkel deze dag te gebruiken! Samenkomst aan de kerk van Balegem (Pastorieberg) om 9u30. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhokken D3.53.43 en E3.13.21, met gevarieerd kleinschalig landschap, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

■ **VUB+JNM+ZV: Beheerwerken in natuurgebied Parkbos-Uilenbroek** i.s.m. JNM. Verantwoordelijke: Dominiek Decleyre, tel 0499/80.89.20. Deze activiteit is tevens de startdag voor JNM. Samenkomst om 9u aan de picknicktafel aan de Waesberg te Lierde. Afvoer van maaisel in de bronzones en bosrand in het deelgebied Uilenbroek. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen + picknick + riek. Drank wordt voorzien door Natuurpunt.

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 en Guido Tack 0474/90.02.30. Meer info vind je ook op 26 juli.

■ **DE*plus*: start cursus Natuur.Natuurgids.** Info: Ann D'heedene(CVN) tel 050/82.57.26 of Koen Bilcke tel 09/380.39.42 De vorming Natuurgids is een brede opleiding gericht op het herkennen, begrijpen en vertalen van de natuur. Herkennen door het leren determineren van planten en dieren. Begrijpen door theorie en excursies rond thema's als ecologie en landschappen. Vertalen door vaardigheden te ontwikkelen om met groepen aan de slag te gaan. Daarnaast scherp je je eigen natuurkennis aan door een terreinstudie te maken, daarvoor neem je een zelfgekozen gebied onder de loep. Met de resultaten ervan laat je een groep kennismaken, tijdens een door jou voorbereide educatieve activiteit. 30 lessen vanaf 27/9 tot en met 20/6. Meer info op blz. 18. Inschrijvingen via www.c-v-n.be.

Zondag 28 september 2014

■ **KRB: feest in de boomgaard.** Begeleiding: Filip Hebbrecht, tel.055/49.55.63, filip.hebbrecht@pandora.be Afspraak om 14u aan Perreveld t.h.v N°14 te Zegelsem. Einde omstreeks 17u. Je maakt er kennis met de rijkdom van de hoogstamboomgaard. Welke soorten fruit gedijen goed, hoe zit het met de snoei, wat doe ik met het fruit? Een

infostand met natuurboeken, proevertjes van fruitproducten en een snoeidemo maken je wegwijs. Indien er veel fruit is, kan er geplukt worden om te proeven en om een portie mee te doen voor thuisgebruik.

■ **OUD W-P: Boswandeling in de Spitaelbossen.** Gidsen: Gudrun Snauwaert en Paul Cardon tel. 055/31.19.92. Samenkomst om 14u aan d'Oude Stokerij, Waregemseweg 137, Wortegem-Petegem. Op zoek naar heide. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel

Woensdag 1 oktober 2014

■ **VA-*plus*: Cursus natuurbeheer, theorieles 4.**

Zaterdag 4 oktober 2014

■ **SL+ VWG: Trektelvoormiddag (Eurobirdwatch).** Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86.We bemannen onze trektelpost vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trekomstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze website http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/activiteiten.php om te weten te komen op welke plaats in onze regio we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, evt. telescoop.

■ **VA-*plus*: Cursus natuurbeheer, praktijkles 1**

Zondag 5 oktober 2014

■ **ZV: Oost-Vlaamse molendag.** Afspraak: van 10u tot 18u aan de Boembekemolen, Boembeke 18 te Brakel (Michelbeke). Bezoek onder begeleiding van een gids aan de Boembekemolen.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Geopend van 14u tot 18u. Adres: Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 8 oktober 2014

■ **VA-*plus*: Cursus natuurbeheer, theorieles 5.**

Zaterdag 11 oktober 2014

■ **ZV: Appelpluk.** Info An De Schrijver, 0484/77.72.44. Afspraak vanaf 9u30 aan de boomgaard te Boembeke, aan de Langendries te Zottegem (op 100m van de Zwalm); einde rond de middag. Er worden appels geraapt en geplukt voor het persen tot appelsap. De appels worden na de middag verwerkt in de mobiele fruitpers aan de Boembekemolen. Doel is dat we dat sap kunnen serveren op onder meer de Lentemaaltijd en de Boembekefeesten en dat we daarbuiten het sap te koop kunnen aanbieden. Een deel van het sap wordt gebruikt voor de productie van ons bier Boembeke Luiwerk.

■ **ZV: Mobiele fruitpers.** Van 10u tot 17u aan de Boembekemolen, Boembeke 18 te Brakel. De mobiele pers spoelt, raspt, perst en pasteuriseert. Het gepasteuriseerde sap wordt afgevuld op vaatjes van 5 liter (type plastiek-in-karton) en kan je twee jaar bewaren. Enkel na afspraak via www.mobielefruitpers.com.

■ **DE*plus*: Nacht van de Duisternis: wandeling in het stadsbos.** Info: Wim Vercruysse, tel 0485/39.60.20. Vertrek wandelingen om 19u30, 20u en 20u30 aan de hoek Gampelaeredreef-Krekelstraat. Kom bij voorkeur met de fiets. Duur: 1u30. Ontdek het nachtelijke leven in de natuur. Aan de boerderij 'Nieuwgoed te Parijs' staan sterrenkijkers opgesteld om de wondere wereld van het heelal te bekijken. I.s.m. stad Deinze.

■ **NWB: Plantenstudiedag in Gent.** Gids: Jean de Prez, tel. 09/251.27.26; GSM 0472/48.42.34. Samenkomst aan de Gasmeterlaan 110 te Gent om 9u30, Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok D3.12.41, met oude stadskaaimuren, braakliggende stukken en oud industriegebied, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Liefhebbers uit onze regio kunnen kostendelend meerijden (contact nemen met Karel De Waele, 09/386.45.60 of via mail karel.de.waele@skynet.be. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Aansluitend vergadering voor het opstellen van de kalender 2015. Voorstellen kunnen ook vooraf telefonisch of schriftelijk doorgegeven worden aan André Van den Bergh, Vitsgaard 9, 1745 Opwijk, tel. 052/35.05.18, e-mail: andre.vandenbergh@skynet.be.

■ **MOW-Maarkedal: Nacht van de Duisternis – de pracht van bomen bij nacht.** Vertrek Retrocafé centrum van Etikhove (Maarkedal), inschrijven tussen 20u. en 21u. Lantaarntjeswandeling: poëtische en lyrische wandeling van +/- 5 km, wandelen individueel of in kleine groepjes. Ga op stap met je (zelfgemaakt) lantaarntje en stop bij de plaatsen waar iets te beleven valt: sterren kijken, poëzie, samenzang met begeleiding, vertelling en geniet van de pracht van bomen bij nacht. Deelname: 2 euro p.p. en consumeerbaar extraatje voor MOW-leden. Info: www.mowmaarkedal.be

■ **VA-*plus*: Cursus natuurbeheer, praktijkles 2.**

Zondag 12 oktober 2014

■ **DE*plus*: De Ronde van Deinze: op zoek naar paddenstoelen in het stadsbos van Astene.** Info: Eddy Saveyn. Start aan de hoek Gampelaeredreef-Krekelstraat om 10u, kom bij voorkeur met de fiets. Einde rond 12u. Tijdens deze gezinswandeling gaan we op zoek naar heksenkringen, elfenbankjes, heksenboleten, duivelseieren en andere herfstverschijnselen.

Woensdag 15 oktober 2014

■ **VA-*plus*: Cursus natuurbeheer, theorieles 6.**

Zaterdag 18 oktober 2014

■ **ZV: Werkdag Middenloop Zwalm.** Contactpersoon: Koen Gintelenberg, tel.055/60.45.21. Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken. Neem contact op voor opname in de mailinglist. Aanvang om 10u, einde rond 17u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

■ **VA-*plus*: Cursus natuurbeheer, praktijkles 3.**

Zondag 19 oktober 2014

■ **SL+ VWG: Trektellen.** Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. We bemannen onze trektelpost vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trekomstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze website http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/activiteiten.php om te weten te komen op welke plaats in onze regio we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, ev.telescoop.

■ **OUD W-P: Kennismakingswandeling in Bouvelobos.** Gids: Lieven Kinds tel. 09/383.71.39. Samenkomst om 14u aan de kerk van Wortegem. Unieke gelegenheid dit mooi privébos te bezoeken. Einde omstreeks 17u.

■ **DE*plus*: Dag van de trage weg: wandelen rond het kasteel van Ooidonk.** Gidsen: Paul De Wilde, tel 0478/36.75.51 en Eddy Vervynck, tel 0496/62.63.03. We starten om 14u aan het kasteel van Ooidonk te Bachte-Maria-Leerne (Deinze). We ontdekken enkele mooie, soms vergeten trage wegen. Onderweg leren we op speelse wijze enkele bijzondere bomen en planten kennen. Op het einde van de wandeling zijn er een paar lekkere 'proevertjes van het bos'. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: goed humeur, goed weer, goede wandelschoenen.

Woensdag 22 oktober 2014

■ **VA-*plus*: Cursus natuurbeheer, theorieles 7.**

Zaterdag 25 oktober 2014

■ **SL:** Powerpointpresentatie door Karel Van Ginderdeuren: '*Een foto neem je niet, die maak je*'. Aanvang om 20u stipt in zaal 'Amigo', Heurnestraat 235 te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom €2,50 (max. €5 per gezin).

■ KBE: Werkdag Bos t'Ename. Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 en Guido Tack 0474/90.02.30. Meer info vind je ook op 26 juli.

Zondag 26 oktober 2014

■ **RO: Excursie in de Pyreneeën.** Gids: Philippe Moreaux tel 0476/49.24.61. Samenkomst om 14 u aan hof ter Guchten. De Pyreneeën bestaan uit een aantal reservaten gelegen rond het stedelijk wandelpad. In het reservaat werd een aantal poelen aangelegd om de toename van het amfibieënbestand mogelijk te maken. Na de wandeling rond 17 u wordt een vers pompoensoepje voorzien. Meebrengen: laarzen of goede stapschoenen, verrekijker.

Donderdag 30 oktober 2014

■ **OUD W-P + IWG: Halloween - excursie.** Gids: Bryan Goethals, tel. 0474/97.22.40. Bryan.goethals@telenet.be Samenkomst om 20u in het Liedtskasteel, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Excursie om en rond het kasteel, waarbij we ook de meest enge plekjes niet schuwen! Einde omstreeks 22u30.

Verslag natuurreis

Vogels en anders moois in Bulgarije

Jacques Vanheuverswyn

Voor het tweede jaar op rij trok natuurpunt Schelde-Leie naar Bulgarije met de reisorganisatie Neophron Tours. Van 10 tot 21 april 2014 kozen we voor natuurgebieden gelegen aan de Zwarte Zee en deden we ook de Oostelijke Rhodopen aan. Beide regio's zijn te warm om er in de zomervakantie op natuurreis te gaan… dus trokken we er heen in het paasverlof.

In april in Bulgarije geraken met het vliegtuig op een betaalbare vlucht is géén lachertje. Onze heenreis verliep dan ook vanuit Brussel met een tussenstop in Munchen, naar Boekarest, in Roemenië. De reis tot Kavarna, in Bulgarije, werd daarop verder gezet met de autobus. Wellicht het lastigste moment van deze reis, want het was ver na middernacht als we ons hotel aan de Zwarte Zee bereikten.

Eén van de vogels van de reis werd zeker de nachtegaal. Elke dag konden we langdurig genieten van zijn gezang in de tuinen van de hotels, of in de onmiddellijke omgeving ervan en in de bosrijke gebieden waar we wandelden.
Niettegenstaande de regen aan de kustmeren Durankulak en Shabla, tegen de Roemeense grens in het noordoosten van Bulgarije, startten we er met prachtige waarnemingen: een laag overvliegende dwergarend, tientallen zwarte ibissen, ralreigers, steltkluten. Ook tientallen purperreigers, witwangsternen, witoogeenden… elke amateur-ornitholoog in onze groep kreeg leuke vogels te zien. Soms wist je niet waar eerst te kijken! De eerste dag werden door de deelnemers samen 105 vogelsoorten gezien! Wat een begin van onze reis.

De kliffen rond Cape Kaliakra boden ons alpengierzwaluwen van dichtbij, maar ook bonte tapuit. Op de Zwarte Zee dobberden dan weer groepjes geoorde futen en overwinterden nog heel wat parelduikers. De botanisten werden verwend met voorjaarsadonis, en een kleurenpalet van divers gekleurde irisjes. Het determineren van de planten bleef echter ook voor onze gids Vladimir een moeilijke opgave, niettegenstaande de hulp van Karel en Baudewijn, ervaren plantenkenners bij ons. Op zoek naar de oehoe wordt een boomkikker gezien in het rivierdalletje met rietvelden en vijvers.

In het Kamchia natuurreservaat zijn Syrische bonte specht, zwarte ooievaar, rouwmees en balkanbergfluiter op de afspraak. Het landschap met herders en koewachters is er bijzonder mooi.

Na 3 dagen verhuisden we naar de Zuid-Bulgaarse Zwarte Zeekust met Sozopol als uitgangsbasis. Wellicht genoten we hier van het mooiste uitzicht over dit kustplaatsje dat vanuit een hotel mogelijk is. Elke avond vergaste de dwergooruil ons op zijn geroep vanuit het stadspark en soms uit de helling beneden het hotel. Deze vogel waarnemen bleek bijzonder moeilijk te zijn door de vele klimop op de parkbomen. Wanneer hij vervloog konden we hem even waarnemen… Op de rotsige kustlijn in Sozopol troffen we bilzenkruid aan en foerageerden geelpootmeeuwen.

In het Strandzha gebergte genoten we bij het uitstappen van de bus van de Balkanvliegenvanger.

Balkanvliegenvanger *foto: Jacques Vanheuverswyn*

Een Johannisskink, een kleine skink uit de Balkan en het wit bosvogeltje kregen hier met tal van andere planten meer aandacht dan de vogels, waarbij de grijskopspecht gelokt werd, maar onzichtbaar in de boomkruinen verborgen bleef. Ook een scheltopusik (een armdikke hazelworm) werd hier enkele keren gezien, naast enkele hagedissen en 'groene'kikkers in de poelen. De zwarte ooievaar werd met roofvogels op trek de vedette van de dag.

Bij Bourgas bezochten we tal van wetlands. Het zoutwinningsgebied met zijn kolonie grote sternen was indrukwekkend. Hier ook enkele zwartkopmeeuwen en dunbekmeeuwen. Alle fotografen uit onze groep vonden het nu nog spijtig

dat we bij een 'plasstop van de bus' niet meer tijd kregen om bij een uitzonderlijk avondlicht talrijke poelruiters, grutto's, zwarte ruiters, kemphanen en nog zo veel andere steltlopers te observeren. We moesten die avond nog inchecken in ons hotel, en we waren al zo laat… Een later bezoek leverde wel dezelfde vogels op, maar in minder gunstige omstandigheden naar de belichting toe.

Ondertussen kwamen niet alleen de vogelaars aan hun trekken. Bij Mandra Lake vonden we immers ook de Europese moerasschildpad en geelbuikvuurpadjes. Niet te verwonderen dat hier ook kwak, kleine zilverreiger, ralreigers talrijk aanwezig waren. De zeearend en schreeuwarend

Schreeuwarend *foto: Eric Van Colenberghe*

lieten zich hier ook bijzonder goed waarnemen. Op doortrek vielen ook enkele reuzensternen op.

Tot slot van deze vogelreis bezochten we de Oostelijke Rhodopen. Onze uitvalsbasis was een familiehotel in Madzharovo. De kok verraste ons hier in het paasweekend op typisch Bulgaarse gerechten, die vaak in schril contrast stonden met de zes keer koude frieten die ons her en der opgediend werden… Bulgaren eten ook frieten koud of lauw… voor ons Vlamingen is dat absurd, maar het lukte ons niet die gewoonte voor ons te doen veranderen… Dit was het enige waarover ons zeer stipt publiek tegen mij als groepsleider wel eens morde… In de keuken kregen we vaak de opmerking: "maar deze frieten zijn deze morgen of een half uur geleden vers gemaakt, en nu afgekoeld."

Bij de gierenvoederplaats in Studen Kladenets observeerden we een veertigtal vale gieren, wiens kadaver ook belaagd werd door een vos. Jammer dat dit alles vrij ver van ons gebeurde, wat de telescopen opnieuw erg nuttig maakte. Hier werd ook de baardgrasmus, kleine zwartkop en boomleeuwerik erg goed gezien. Ook vonden we tussen de massale hyacinten enkele harlekijnorchissen. Onder stenen ontdekte onze amfibieënman Johan ook verschillende

Harlekijn *foto: Jacques Vanheuverswyn*

groene padden. Op de terugweg hielden we ook nog halt beneden de stuwdam, bij basaltzuilen en een rotswand vol *Haberlea rodopensis*, één van de opvallendste endemisch bloeiende planten op deze reis.

Wat een vogelrijkdom!

Op een 12-daagse groepsreis 199 vogelsoorten, waaronder 19 roofvogels, waarnemen is een ongelooflijke prestatie. Onze professionele Bulgaarse gids kende de gebieden dan ook erg goed en enkele keren werden de zangvogels dichterbij gelokt met zijn GSM en bijhorende geluidsinstallatie. Dit liet toe dat sommige soorten echt van heel dichtbij geobserveerd konden worden. We moeten ook vermelden dat de voorjaarsvogeltrek ons ook gunstig gezind was. Uitschieter was zeker de grote groep van wellicht 3500 roze pelikanen, evenals de honderden witte ooievaars op weg naar hun broedgebieden.

Als reisleider kan ik niet anders dan ook Mladen Vasilev, onze vogelgids, hiervoor bedanken. Hij nam het merendeel van onze 36 koppige reisgroep op sleeptouw, terwijl Vladimir zich over een handvol plantenliefhebbers (meestal in de achtergrond) ontfermde.

La Brenne

Norbert Desmet

Jaarlijks op dezelfde plaats op vakantie gaan zal wellicht niet iedereen bekoren, maar wij zijn alvast fan. En we gaan nog rond hetzelfde tijdstip ook: eind mei, begin juni. La Brenne is een groot vijvergebied midden Frankrijk in de buurt van Chateauroux op wat meer dan 600 km van hier, ondertussen bij meerdere mensen uit ons afdelingsgebied goed gekend. Ten andere ook bij veel fotografen, waar de aantallen jaar na jaar toenemen in hun 'kruistocht' van observatiehut naar hut… soms gevolgd door echtgenotes in rij die dan de statieven dragen, mooi zicht.

Uiteraard zijn er meer vogels te zien dan bij ons en daarnaast nog erg veel libellen, amfibieën, vlinders en zoogdieren wat samen met de merkwaardige flora leidt tot een grote natuurdiversiteit. Dus ongeacht het weer, het is er goed, zeker als we ook de diversiteit aan spijs (o.a. Pouligny-kaas) en drank (Touraine dichtbij) in acht nemen. In de rand van de streek zijn er nog wat natuurrijke akkergebieden met kleine trap, griel en grauwe kiekendief. Aan de overkant van de Creuse, de voornaamste rivier daar, zijn er grotere bosgebieden en gemengd heuvelachtig landschap met nachtegalen, wielewalen en klauwieren en merkwaardige amfibieën als de marmersalamander.

De Brenne zelf heeft met zijn vele vijvers natuurlijk reigers en andere watervogels als eenden en witwangsternen als vedette, van alles wat, ook in vanuit de kijkhut mooi te bekijken broedkolonies. Als men er jaarlijks komt kan men niet om de soorten in opmars heen: de koereiger bv. op tien jaar tijd van schaarse naar algemene broedvogel, een schuchtere poging van de dwergooruil om zich opnieuw te vestigen en ook reeds een paar jaar de zwarte ibissen die vanuit het zuiden reeds hun verkenners tot bij ons stuurden. En eksters en houtduiven natuurlijk… die we kennen van bij ons. De krooneenden bereiden zich voor op een noordelijke opmars en evolueerden van een paar koppels in 2002 tot nu meer dan 150 ex. op het centrale Etang La Gabrière alleen al. Alles opnoemen zou ons te ver leiden, maar er is daar ook reeds de andere kant zichtbaar: de geelgors, rietgors en matkop bv. ontbreken er al bijna, de slangenarend en de kiekendieven nemen er duidelijk in aantal af, net zoals de klauwieren of de steenuilen. Winners en verliezers dus.

Slangenarend *foto: Patrick Feys*

Dat heeft uiteraard te maken met de evolutie in het landschap, iets wat we ook elders (en zeker bij ons) kunnen zien. De schrale weiden met verspreide pittoreske boerderijtjes zijn overgenomen door half-industriële boerderijen met irrigatie en andere verderfelijke technieken. De visvijvers veranderen steeds meer in grootschaliger viskweekpoelen, uiteraard met minder natuur. En er is de andere opponent van natuur: de jacht. Al deze door de landbouw losgelaten gronden (o.a. met duizenden tongorchissen) worden opgekocht door de Franse en Engelse elite om er jachtgebieden (Privé!) van te maken. Die verbossen snel met eiken wat ten goede komt aan everzwijnen en edelherten maar niet aan klauwieren en slangenarenden…

En de natuurbescherming? We hebben er een soort regionaal landschap met een Maison du Parc, weelderig op zijn Frans en op het toerisme gefocust. Daarnaast een Maison de la Nature, al wat minder weelderig, maar met een goede ploeg medewerkers. Die begeleidt veel mensen in de

Tongorchis *foto: Gilbert De Ghesquière*

natuur en de kijkhutten en is goed op de hoogte van wat de natuur te bieden heeft. Een medewerker die we ondertussen beter leerden kennen vertrouwde ons toe: “als de politiek ons voor de aankoop van gebieden evenredig veel centen zou geven als voor de constructie van de royale observatiehutten dan zouden we een stuk van de Brenne kunnen redden, nu wordt dat een sprokkel…” En dan is er nog *Indre et Nature*, een organisatie te vergelijken met Natuurpunt, met een kleine kern aan gedreven onderzoekers en beschermers. Ze organiseren regelmatig allerlei natuurgebonden activiteiten gaande van gespecialiseerde excursies tot schoolbegeleiding en ze hebben een prima database van de waarnemingen. Ze gaan ook resoluut voor bescherming, maar daar is het nog moeilijker dan bij ons, zo hebben we de indruk…

Enfin, wie het ook eens wil meemaken: het voorjaar tot eind mei, half juni is best voor de waarnemingen van vogels en planten (o.a. veel orchideeënsoorten), iets meer naar de zomer toe heb je naast de vogels ook de vlinders, libellen en reptielen. Vanaf midden augustus kan je er best wegblijven, dan heerst de jacht. Meer informatie: www.maison-nature-brenne.fr of maison.nature@parc-naturel-brenne.fr

Logement? Er zijn meerdere gîtes en een paar kleine campings, en voor zij die op zoek zijn naar authentieke beleving is er nog steeds ‘Louis’: een bejaarde Limburger en zijn echtgenote op een groot domein, uitbollende landbouwers, 4 gîtes, weinig comfort maar op het domein zelf hop, kerkuil, massa’s zwaluwen, Orpheusspotvogel, kwartel en een dagelijkse portie koereiger, kleine zilverreiger en purperreiger… met concert van boomkikker en rugstreeppad! Onderzoekers, natuurbelevers en fotografen ze komen er allemaal aan hun trekken, geen internet, tel/ 0033 675 869635.

Meer dan 100 soorten vogels en meer dan 60 soorten dagvlinders waarnemen in 1 week tijd? Meer dan 300 dagen zon per jaar en een zwembad?

Vakantiewoning Casa Mata Spaanse Pyreneeën

lammergier

10% korting voor leden van Natuurpunt
Alle info: www.casamata.info

De centrale te Ruien

Norbert Desmet

De ‘centrale’, jarenlang een doorn in het oog van velen door zijn vervuiling als steenkolencentrale, had de laatste jaren door zware investeringen een heel wat milieuvriendelijker productie van elektriciteit waargemaakt. Bovendien was er een overeenkomst met Natuurpunt voor het beheer van de natuurgebieden gelegen op de terreinen van Electrabel/Suez en werd daarin ook in de kosten tegemoetgekomen. Zo konden we het 4 ha grote rietveld gefaseerd maaien in 3 jaar en was er een overeenkomst met de jagers waar geschoten mocht worden. Daardoor kregen ook de 8 ha vijvers een grotere rust met soms aantallen tot meer dan 300 eenden, vooral kuif- en krakeenden.

Kleine karekiet *foto: Walther De Munter*

Het zal niemand ontgaan zijn dat dit verhaal afloopt, de centrale die sluit blijft groot nieuws. Eerder belangrijk op vlak werkgelegenheid dan op impact milieu, maar de meeste kranten gingen er toch op in. Heel stil blijft het rond het behoud van die 12 ha natuur, deel van de ongeveer 80 ha die de centrale rijk was. Die grond staat op het gewestplan als bestemming zware industrie, waar men nu o.a. samen met de provincie een ‘luwere’ bestemming wil aan geven, richting KMO, gezien o.a. de nabijheid van de dorpskern Berchem. Ondertussen zijn de terreinen verkocht, een firma breekt heel de zaak af en investeerders waaronder de plaatselijke burgemeester hebben de verdere toekomst in handen.
Het is dus wat bang afwachten wat er met de natuur

daar zal gebeuren. Ondertussen zijn die restjes van wat ooit de oude Scheldemeersen daar waren, immers geëvolueerd naar rijke natuur. 4 ha riet vindt men niet overal in Oost-Vlaanderen en nog minder een broedende bruine kiekendief (reeds 4 maal) met uiteraard ook waterral, Cetti's zanger, blauwborst en kleine karekiet als broedvogel. Verder passeren bijzondere gasten tijdens trek en winterseizoen als roerdomp, baardmannetjes e.a. maar het gebied heeft ook een groot belang als slaapplaats van waterpieper (tot meer dan 200) en rietgors (afnemend de laatste jaren maar ooit meer dan 150). Dit gebied is een belangrijke stapsteen voor veel rietvogels tijdens de trek wat onderstreept wordt door de aantallen geringde vogels Er werden tot op heden 1757 vogels geringd in het rietveld, waaronder 195 rietgorzen, 30 waterpiepers, 10 matkoppen, 19 fitis en 6 Cetti's zangers. De fitissen zijn lokale broedvogels, door het ontbreken van een goed nachtgeluid.

Matkop *foto: Walther De Munter*

Naast de vogels vernoemen we nog een merkwaardige libellencollectie maar ook nachtvlinders en andere insecten gebonden aan riet, en ook bv. bittervoorn en watervioliер… Met andere woorden een gebied dat men tegenwoordig zomaar niet direct in de provincie terugvindt. De aanpalende plassen hebben vooral belang weer voor libellen maar ook voor watervogels allerhande, vooral door de wat geïsoleerde ligging, omgeven door dijken (de oorspronkelijke bestemming was opspuiten van vliegas).

Momenteel wordt het belang van het gebied aangekaart bij provincie en gemeente en men lijkt er oor naar te hebben om natuur een plaats te geven in de verdere herbestemming, laat ons hopen dat deze waardevolle natuur niet onder de sloopresten van de centrale verdwijnt.

Natuurpunt Herzele verwelkomt 300e lid

Natuurpunt Herzele heeft de kaap van 300 leden overschreden!

Op de infostand bij de tentoonstelling van de uilenbeeldjes in de Wattenfabriek begin januari maakten meerdere mensen zich spontaan lid. De familie Coppens-Ceulemans uit Sint-Lievens-Esse had de eer om als 300ste lid op onze ledenlijst te prijken en werd bedacht met een prachtig fotoboek.

Met zijn ondertussen meer dan 300 leden zit Natuurpunt Herzele boven het landelijke gemiddelde qua ledenaantal, wat een duidelijk signaal is dat de inspanningen door de lokale bevolking gesteund en gedragen worden. Natuurpunt Herzele wil zich blijvend inzetten voor het natuurgebied Duivenbos en voor de realisatie van heel wat projecten zoals de Blauwdruk 2012-2022, het poelenproject Waterlanders, de uilenwerkgroep en tal van activiteiten.

Voor meer info ga naar onze website www.natuurpuntherzele.be of kom naar een van onze vele activiteiten.

In het midden de familie Coppens-Ceulemans uit Sint-Lievens-Esse met links Mieke Dennequin (voorzitter Natuurpunt Herzele) en rechts Steven Rowaert (conservator Duivenbos Herzele)

Onthulling gedenksteen Marcel Nachtergaele

Velen onder jullie, bv. oud-Wielewaaljongeren en zoveel andere natuurliefhebbers, hebben wellicht Marcel Nachtergaele bijzonder goed gekend. Om hem te eren zullen wij een gedenksteen in Balegemse steen onthullen in het Bos Ter Rijst te Schorisse **op zondag 21 september om 10u!** Marcel was een echte 'natuurpionier' en voor iedereen een persoonlijke vriend die precies wist naar wie hij een gele briefkaart moest zenden... met als bedoeling een actieve groep natuurbeschermers op gang te houden en uit te breiden. In deze internetperiode zou Marcel ongetwijfeld dagelijks vele mails verzonden hebben...

Sinds november '13 zijn enkele mensen bezig met de 'gedenksteen' voor Marcel en zijn pionierschap voor het natuurbehoud in de wijde Vlaamse Ardennen. ANB, het Agentschap voor Natuur en Bos werkt volledig mee met deze activiteit en neemt het gros van de kosten op zich waarvoor hartelijk dank aan regiobeheerder Xavier Coppens.

Het Bos Ter Rijst behoeden voor een verkaveling was één van de vele acties van Marcel in de jaren '70.

Praktisch:

We verzamelen om 10 uur aan de ingang van het Bos Ter Rijst te Schorisse; adres: Bosgatstraat, Maarkedal. Parkeren langs de weg.

Na een wandeling in het mooie bos volgt vanaf 11 uur de onthulling van de Balegemse zandsteen en zullen enkele sprekers kort aan het woord komen. Aansluitend volgt een gratis receptie in de tent. Het nieuwe infopaneel en een nieuwe folder worden ook voorgesteld.

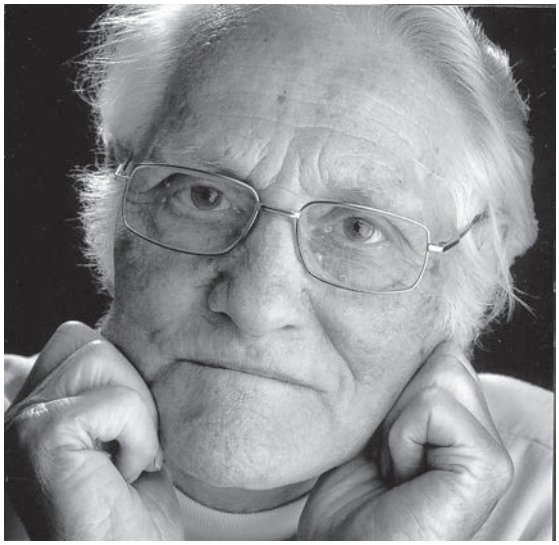

foto: Delacauw

Mogen we rekenen op jullie komst? Maak dit gebeuren gerust bekend aan andere geïnteresseerden. De kinderen van Marcel en Adèle zullen ook aanwezig zijn.

MOW Milieufront Omer Wattez
Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus
ANB Agentschap voor Natuur en Bos

eurabo
natuurlijk!
www.eurabo.be
bio-ecologische bouwmaterialen voor energiezuinige houtbouw
FSC www.fsc.org FSC® C023697
Het keurmerk voor verantwoord bosbeheer
VIBE
Ronse - Gent | tel + (0)55 23 51 40 | info@eurabo.be

De Mediawatcher

Bijen

De bijensterfte lag in de winter van 2012-2013 in geen enkel Europees land zo hoog als in België. Naast België scoren ook Denemarken, Zweden, Finland, Estland en Groot-Brittannië slecht.

Een derde van de Belgische bijenpopulatie overleefde de vorige winter niet. De studie toont een duidelijk verschil tussen het noorden en het zuiden van Europa. In Griekenland, Italië, Spanje, Hongarije en Slowakije stierf minder dan 10 procent van de bijen, een percentage dat als acceptabel wordt beschouwd. (Vilt Nieuwsbrief, 7-04-2014)

Als extra tegenslag voor de imkers trof het Voedselagentschap vijf nieuwe besmettingen met vuilbroed aan bij imkers in Oost-

Vlaanderen en Vlaams-Brabant.
Amerikaans vuilbroed is een broedziekte die de jonge larven ziek maakt. Oudere larven worden alleen aangetast bij een hoge infectiedruk. Volwassen bijen zijn zelf niet gevoelig, maar kunnen de ziekte wel doorgeven aan andere bijenvolken. (Vilt Nieuwsbrief, 30-05-2014)

Het is bovendien slecht gesteld met de hommels: één hommelsoort op vier is met uitsterven bedreigd. En net als bij de bijen is vooral intensieve landbouw de grote boosdoener. Dat staat te lezen in een nieuw rapport van het IUCN, de wereldwijde koepel van natuurorganisaties. (Vilt Nieuwsbrief, 02-04-2014)

Om die reden vraagt Natuurpunt dat de Europese landbouwsubsidies worden ingezet voor landbouwmodellen die natuurvriendelijk zijn. Elk jaar vloeit er bijna 400 miljoen euro aan subsidies naar de Vlaamse landbouwsector, in ruil voor die publieke middelen verwacht de samenleving publieke diensten. Terwijl het redden van de bijenpopulatie een absolute prioriteit zou moeten zijn in het landbouwbeleid, dreigt het net de doodsteek te worden voor onze bijenpopulatie. De recente hervorming van het landbouwbeleid beloofde een ambitieuze vergroening, maar leverde vooral 'business as usual'. (Vilt Nieuwsbrief, 9-04-2014)

Zo wordt het voor landbouwers een pak aantrekkelijker om in het kader van de vergroening van het EU-landbouwbeleid vlinderbloemigen te telen op de vijf procent van hun akkerland die ze moeten reserveren voor ecologisch focusgebied. Of deze teelt met of zonder sproeistoffen en mest gebeurt moeten de lidstaten uitmaken. Veel extra groen en biodiversiteit zullen daar dus waarschijnlijk niet aan te pas komen… (Vilt Nieuwsbrief, 04-04-2014)

Exoten veranderen sneller

Exotische planten die zich in ons land vestigen, passen zich aan en verspreiden zich door een snelle genetische aanpassing. Dat blijkt uit een studie naar de verspreiding van de Pyrenese raket door een team Belgische biologen onder leiding van onderzoekers van de KU Leuven. Deze waarschuwen voor 'latente' exotische soorten die jarenlang aanwezig zijn zonder zich te verspreiden maar daar na genetische aanpassing wel toe in staat zijn en een plaag worden. (Vilt Nieuwsbrief, 26-05-2014)

Nog een exotisch verhaal

In Zwalm startte de VLM met de bestrijding van de reuzenberenklauw langs de Zwalm

Rode Lijst Zoogdieren

Het gaat niet goed met de Vlaamse zoogdieren. Voor twee derde van de soorten is het onzeker of ze hier nog kunnen overleven. Dat staat te lezen in de nieuwe Rode Lijst van zoogdieren, een rapport dat tot stand kwam onder coördinatie van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Er is geen tijd te verliezen voor soorten als de boommarter, de

Boomkwekerij
DE BOCK LV
Wij zijn specialisten in
Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen
Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde - Nederename
Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

Dierenartsenpraktijk
'Blauwesteen'
Dierenartsen De Pourcq Bernard
en Moreaux Philippe
Blauwesteen 43 te 9600 Ronse
www.dierenartsenpraktijkblauwesteen.be
tel: 055/21.38.19
uit sympathie

Fiets Licht
ik fiets voor u.
WWW.FIETSKOERIER-FIETSLICHT.BE

eikelmuis en de groep van vleermuizen. Voor de hamster geldt allicht al een RIP. Enkele concrete actieplannen om onze soorten te redden liggen klaar, maar de Vlaamse regering heeft de afgelopen legislatuur geen enkel van die plannen goedgekeurd of uitgevoerd.
Niet toevallig gaat het meestal om soorten die hoge eisen aan hun biotoop stellen. Maar ook zogezegd minder veeleisende soorten zoals veldmuizen hebben het lastig. Zij vormen dan weer de onmisbare basis van de voedselketen.
In Moerbeke-Waas hebben medewerkers van het INBO dan weer een koppel Amerikaanse nertsen weggevangen. Dit is een potentieel invasieve soort die af en toe uit kwekerijen ontsnapt. (Vilt Nieuwsbrief, 07-04-2014)

In Vlaanderen meer varkens dan mensen…

Vlaanderen telt zo'n 6,9 miljoen varkens, meer dan er inwoners zijn. Met een dichtheid van 212 varkens per km² zijn we koploper in de wereld.
Gefokte dieren, vee en gevogelte zijn samen wereldwijd goed voor het grootste deel van de landdieren: in biomassa gaat het om 1 miljard ton voor vee en gevogelte, 500 miljoen ton voor de mens en 40 miljoen ton voor gewervelde landdieren in het wild.
De dieren worden vooral in grote, industriële bedrijven gekweekt die niet grondgebonden zijn. De kleine familiale bedrijven zijn tot verdwijnen gedoemd. Naast dit sociaal bloedbad is er ook de milieuschade. (Vilt Nieuwsbrief, 02-06-2014)

Week van het Bos 12 – 19 oktober 2014

Onze oudstrijders zijn springlevend: de natuur getuigt over de Groote Oorlog

Ontmoet onze 'kruingetuigen'...

Vanaf 12 oktober duiken we weer de Vlaamse natuur in tijdens de Week van het Bos. Dit jaar is het thema 'De Groote Oorlog'. Het is immers 100 jaar geleden dat de Eerste Wereldoorlog uitbrak. Dit eerste internationale conflict drukte op veel plaatsen een blijvende stempel op het landschap.
Ook de natuur kan ons iets leren over de gruwel van de oorlog. De natuur, en de bomen in het bijzonder, zijn onze overblijvende getuigen, onze '*kruingetuigen*'. Als de natuur kon praten, dan zou er niets vergeten worden. Poelen zouden hun bomkraterverhaal vertellen, bomen verhalen over schuilende soldaten... Verspreid over de hele Vlaamse natuur vallen er massa's verhalen, anekdotes en getuigenissen te sprokkelen. Al die verhalen worden tijdens de Week van het Bos verzameld en gedeeld met alle deelnemers tijdens tal van activiteiten. In heel Vlaanderen kan je tijdens de Week van het Bos deelnemen aan activiteiten: kies samen voor het bos en voor nooit meer oorlog!

De natuur geeft ons ook hoop, want ondanks alle oorlogsgruwel is de natuur springlevend. Meer nog, bomkraters zijn nu poelen waar de kamsalamander in herleeft, bunkers zijn ideale biotopen voor zeldzame vleermuizen… De natuur heeft zich hersteld en

Weetjes en Verhalen over Paddenstoelen

door Hans Vermeulen

Op 12 en 26 september 2014 om 19u30 tot 22u30 in Cultuurcentrum De Mastbloem, Waregemsesteenweg 22 te Kruishoutem.

Met 'Weetjes en Verhalen over Paddenstoelen' organiseert de Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus* een instapcursus over het thema paddenstoelen. Het accent ligt helemaal niet op indeling en determinatie, maar op eetbaarheid en giftigheid, geneeskracht en sporen van paddenstoelen in onze en andere culturen. Deze invalshoek laat ook toe om de belangrijkste groepen paddenstoelen te leren herkennen. Voorkennis is niet vereist.

Tijdens de cursus is er ook gelegenheid om het bijhorend boek aan te schaffen voor 15 euro.

Prijs cursus van 2 lesavonden : leden Natuurpunt 10 euro, niet-leden 12 euro

Voor inschrijvingen: Georges Kuipers, Strijpstraat 18, 9750 Zingem.
Rek.nr.: BE 58 9796 3265 1179 met vermelding 'cursus paddenstoelen'.

bloeit als nooit tevoren, en dat geeft hoop voor de toekomst. Tijdens de Week van het Bos worden deze 'oudstrijders' extra in de bloemetjes gezet!

Leerkrachten, laat de natuur vertellen…

Ook in de klas kun je aan de slag gaan rond de Week van het Bos. In een educatief pakket voor de derde graad secundair onderwijs getuigt de natuur over de Groote Oorlog. Nieuwsgierig? Neem dan regelmatig een kijkje op de website www.weekvanhetbos.be.

Radio MNM duikt onder in Mastenbos

Deze radiozender MNM is van plan om tijdens de Week van het Bos live uit te zenden vanuit de bunkers van het Mastenbos in Kapellen. Het Mastenbos is niet alleen natuur ten top, het herbergt ook tientallen Duitse bunkers en maar liefst 4,8 km unieke loopgraven uit de Groote Oorlog. Meteen ook de ideale locatie voor het openingsmoment van deze Week van het Bos editie.
De Week van het Bos 2014 wordt georganiseerd door het Agentschap voor Natuur en Bos in samenwerking met BOS+ en Natuurpunt.

Volg de campagne op de website www.weekvanhetbos.be of ook op Facebook via www.facebook.com/weekvanhetbos.

Vlaamse Ardennendag 2014 een succes!

Guido Tack

Op 27 april ging in en rond De Helix te Geraardsbergen (Grimminge) de 36e Vlaamse Ardennendag door. De Helix is een centrum voor natuur- en milieu-educatie van de Vlaamse Overheid, gelegen aan de rand van het Raspailleboscomplex. Hiermee waren de twee essentiële voorwaarden vervuld die de organisatoren, Natuurpunt, RLVA en ANB, als criteria aanhouden bij de keuze van de locatie: een goede accommodatie (ook bij eventueel regenweer) en een natuurgebied van NP en/of ANB op wandelafstand, dat op deze ontmoetingsdag in de kijker kan worden geplaatst.
Gespreid over de ganse dag ging een ruime waaier aan activiteiten door, niet alleen vanuit de drie grote partners, maar ook door een ganse reeks mede-organisatoren, zodat iedereen op elk moment van de dag wel zijn gading vond. Het aantal deelnemende standhouders was nog een stuk ruimer. Onafhankelijk van mekaar kwamen Anne Hollevoet van het RLVA en ikzelf voor NP tot een schatting van ca. 1400 deelnemers op dagbasis. Hiermee wordt de groeiende trend van de laatste jaren bevestigd. Het viel trouwens op dat heel wat deelnemers van de vorige jaren de weg naar Geraardsbergen hadden gevonden, wat aangeeft dat de VA-dag op een positieve manier zijn publiek 'opbouwt'.

Zoals vorig jaar in de Kaaihoeve was het ook dit jaar duidelijk dat een natuureducatief centrum als locatie een belangrijke meerwaarde biedt, zowel

Vlaamse Ardennendag 2014 *foto: Johan Cosijn*

qua accommodatie, naambekendheid als inhoudelijk aanbod. De Helix heeft trouwens al zijn kandidatuur gesteld voor 2019! Binnen NP bekeken was dit het eerste jaar dat de zwaarste last op de schouders van een afdeling buiten VA+ kwam te liggen, namelijk NP Boven-Dender waar Geraardsbergen onder ressorteert, en dat ging prima! Toch droegen zo'n 30 mensen uit VA+ hun steentje bij in de organisatie in alle mogelijke hoedanigheden, zodat we de afspraken rond de VA-dag intern binnen NP gestand deden.

Voor de rest: het weer was prima, de sfeer zat er goed in, de reacties waren goed, en het 'Iffraaken', het bier dat in opdracht van NP Boven-Dender wordt gebrouwen t.v.v. de restauratie van de Juffrouw-("Iffraaken")kapel in ons reservaat Raspaillebos liet zich in de bar prima smaken. Mooi zo!

Nieuws uit de vallei van de Zeverenbeek

Rik Desmet

Op Pinkstermaandag nodigde Natuurpunt Deinzeplus de donateurs uit om hen te bedanken voor de giften én om hen te tonen waarvoor ze stortten. 42 mensen kwamen de realisaties van het laatste jaar bekijken en waren erg enthousiast.
De recente verwezenlijkingen in de buurt van het centrum van Zeveren zijn dan ook niet min: er werd een groot perceel aangekocht, het knuppelpad – 'Zeveren Planke' - werd aangelegd en recent werden nog twee percelen gehuurd. In de laatste vijf jaar konden we dan ook een groot deel van de vallei veilig stellen.

POLET - VERHAMME - VANPOUCKE
FISCAAL RAADGEVERS
EENMANSZAKEN | VRIJE BEROEPEN | VENNOOTSCHAPPEN
BOEKHOUDING & FISCALITEIT
Pascal Polet 09/242 95 93
Anthony Verhamme 09/242 95 91
Julie Vanpoucke 09/242 95 94
Staatsbaan 71 B
9870 Zulte
F: 09 242 95 99

De Blekerij *foto: Rik Desmet*

Het aangekochte perceel was in de winter direct al goed voor heel wat mooie vogelwaarnemingen. Heel wat smienten en krakeenden vonden de weg ernaar, en recent duidde een vrouwtje zomertaling op een mogelijk broedgeval van deze voor onze regio zeldzaam geworden soort. Door een aangepast beheer van deze natte weide willen we ook de vegetatie sterk verbeteren, misschien wel tot een tweede Blekerij, bekend om zijn vele orchideeën en andere fraaie planten van het dotterhooilandverbond die deze graslanden vanaf april omtoveren tot een kleurenpalet waarvoor menig schilder van de Latemse scholen naar deze streek afzakte. Met de vele grachtjes die uitmonden in de Kaandelbeek die op zijn beurt de Zeverenbeek vervoegt op de hoek van het perceel, lijken de abiotische condities voor het recent verworven perceel in ieder geval optimaal voor de ontwikkeling van dotterhooilanden, net zoals de andere delen van de vallei trouwens.
De twee gehuurde percelen zijn botanisch nu al een voltreffer met grote ratelaar, brede orchis, koekoeksbloem…

Het wandelpad Zeveren planke wordt ondertussen zeer druk gebruikt door wandelaars en fietsers. Veel mensen ontdekken zo dit mooie stukje natuur zonder het te verstoren. En op die manier draagt Natuurpunt ook zijn steentje bij tot een duurzamere mobiliteit in onze stad.
Natuurpunt Deinze *plus* werkt dus verder aan de uitbouw van dit natuurgebied. Gelukkig kunnen we daarbij beroep doen op de steun van velen. Vrijwilligers en donateurs die we bij deze nog eens hartelijk willen bedanken!

Omdat we ook in de toekomst verder terreinen willen verwerven zijn giften nog steeds welkom! We verwijzen daarvoor naar de colofon.

Nieuwe mijlpaal in natuurbescherming

Het project Natura 2000 heeft sinds kort ook een website voor Vlaanderen: www.natura2000.vlaanderen.be. Je vindt er veel informatie en kunt grasduinen door de vele gebieden!

Het heeft jaren van overleg en hard werken gekost. Maar eindelijk heeft de Vlaamse regering in april 2014 de 'instandhoudingsdoelen' of IHD goedgekeurd. Deze doelen geven een boost aan de natuurbescherming in Vlaanderen en zorgen voor een belangrijke focus in ons natuurbeheer. Ze bepalen hoeveel Europees beschermde natuur er moet bijkomen of verbeteren en op welke locaties dat moet gebeuren. Ook in Oost-Vlaanderen zijn er 8 Europese gebieden en komen er honderden hectares natuur bij voor Europese bossen, heide of graslanden en krijgen Europees beschermde soorten als kamsalamander, vleermuissoorten of de bruine kiekendief nieuw leefgebied. In totaal wil men in Vlaanderen bijna 70 000 hectare Europees beschermde natuur behouden, verbeteren of uitbreiden tegen 2020.

Wat zijn 'IHD'?

De instandhoudingsdoelen of IHD zijn behoud- of verbeterdoelen voor Europese habitats en soorten. Ze bepalen wat er waar moet gebeuren zodat de natuur weer gezond of 'in een gunstige staat' is. Ze gelden enkel voor Europese natuur, die voornamelijk voorkomt binnen het Natura 2000-netwerk. Dit is het grootste natuurnetwerk ter wereld en loopt over de verschillende EU-lidstaten heen. Europa verplicht haar lidstaten om Natura 2000-gebieden af te bakenen, doelen op te stellen voor de aanwezige Europese natuur, en alle nodige herstelmaatregelen te nemen. Een gezond en robuust Natura 2000-netwerk is nodig om het biodiversiteitsverlies te stoppen en dient als ruggengraat voor de rest van de natuur in een lidstaat.

Wat verandert er in ons natuurbeheer?

De goedkeuring van de IHD betekent dat Europese natuur in vele gevallen voorrang krijgt. Binnen de Natura 2000-gebieden moet deze vaak toenemen in oppervlakte en kwaliteit. Buiten het netwerk moeten Europese habitats en soorten minstens behouden blijven. Zo krijgen we dus een veel meer van bovenaf gestuurd natuurbeheer, i.p.v. het natuurbeheer dat we afstemmen op de lokale potenties. En die potenties zijn vaak ruimer dan wat het Europese beleid bepaalt. Niet-Europese natuur behoudt dezelfde Vlaamse bescherming, en kan overal nog hersteld worden. Maar de herstelmaatregelen mogen het bereiken van de IHD niet bemoeilijken. Als een IHD voor een gebied meer bos vooropstelt, kan men daar dus niet enkel inzetten op heide. Ook in de aankoopmiddelen komt een belangrijke focus: 75 % van onze aankopen moeten in functie van de IHD zijn. Daarnaast werd het Natuurdecreet, ofwel de basis voor het 'oude natuurbeheer', gewijzigd om de IHD te kunnen uitvoeren. Dit zal binnenkort leiden tot nieuwe beheerplannen, die voortaan meer toegankelijk zijn voor bv. land- en boseigenaars, en tot een nieuw subsidiesysteem. Hoe meer IHD iemand wil realiseren, hoe meer subsidie hij krijgt.

Wat vindt Natuurpunt van de IHD?

Duizenden hectaren nieuwe natuur is natuurlijk prachtig. We zijn dan ook blij met de recente politieke goedkeuring. Maar volgens Natuurpunt zijn niet alle ecologische en juridische vereisten voor de IHD voldoende ingevuld. Vooral de natuurdoelen van open habitats zoals heide en graslanden zijn te laag, aangezien ze amper of geen rekening houden met de typische fauna die je er mag verwachten. Zo moet heide bijvoorbeeld groot en kwalitatief genoeg zijn om er plek te bieden voor de typische heidevlinders. Verschillende Europese diersoorten zijn ook buiten het Natura 2000-netwerk beschermd. Daarvoor ontbreken nu de beschermingsmaatregelen. En de samenhang van het netwerk is veel te weinig gegarandeerd door o.a. zeer nauwe afgebakende beschermingszones en te weinig aandacht voor kleinere groene stapstenen.

Daarom zien we de IHD als

LE ROY RINASSUR BVBA
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be
Crelan
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN VERZEKERINGEN

ondergrens en als tussendoelen, en moeten ze gaandeweg (2019) bijgesteld worden. Daarnaast is er dringend nood aan een brede biodiversiteitsvisie die zowel aandacht heeft voor de Europese als ook Vlaamse waardevolle natuur. Beide hebben elkaar nodig voor een gezonde en veerkrachtig natuurnetwerk. En beide hebben nood aan de nodige maatregelen én budgetten. Deze brede visie is ons dit jaar nog beloofd.

En hoe gaat het nu verder?

De IHD worden in verschillende fases uitgevoerd via zogenaamde 'Managementplannen'. Deze plannen leggen dit jaar nog vast waar welk doel gerealiseerd wordt. Daarbij wordt eerst gekeken wat overheden en terreinbeherende verenigingen als Natuurpunt op hun gronden kunnen realiseren. En net zoals bij de opmaak van de IHD, mogen ook nu alle belanghebbenden in landbouw en industrie, maar ook privé-eigenaars meekijken tijdens de overlegmomenten. Daar zal duidelijk worden wat er waar zal gebeuren, en wat dat bv. voor gevolgen zal hebben op vlak van milieu.

Politiek ligt vast dat tegen 2020 70% van alle IHD onder contract moeten liggen, dat 16 van de 48 Europese habitattypes in een verbeterde of gunstige staat moeten zijn, en dat over heel Vlaanderen de belangrijkste maatregelen worden genomen om een achteruitgang van de Europese natuurkwaliteit tegen te gaan. Op die manier wil Vlaanderen voldoen aan het ViA Pact 2020 (Vlaams politiek engagement) en aan de Europese biodiversiteitstrategie, die een fikse verbetering oplegt tegen 2020 en een complete realisatie tegen 2050.

Natuurpunt zal de komende maanden en jaren zoveel mogelijk van die IHD helpen realiseren, samen met al onze partners. Hierbij dragen andere sectoren als landbouw en industrie eveneens een belangrijke verantwoordelijkheid om de milieu-impact te doen dalen. En we blijven pleiten voor voldoende middelen om alle natuur in Vlaanderen te beschermen, en iedereen toegang te geven tot mooie en robuuste natuur op wandelafstand.

Meer info

- Het overleg met alle sectoren en de overheid rond de IHD was lang en moeizaam. Alle info en interessante documenten vind je op www.natuurpunt.be/natuurdoelen (klik op IHD-overleg)
- Zoek je gemeente of reservaat op de Natura 2000-kaart van Geopunt: goo.gl/HF2X99
- Voor vragen: benno.geertsma@natuurpunt.be

Pootje…

Rik Desmet

We hadden het in Meander al eerder over hoe geschiedkundigen als geen ander over voorwerpen boeiende verhalen kunnen reconstrueren. Anton Ervynck et al. leverden onlangs weer zo'n knap staaltje multidisciplinair speurwerk af. Onderwerp ditmaal: 'de poot van de wolf van het Steen in Gent!'

In het depot van het Gentse STAM museum bevindt zich een gemummificeerde dierenpoot die er in 1878 gecatalogeerd werd als "patte de Léeopard qui se trouvait attachée à la porte d'entrée du château de Comtes de Flandre, à Gand". Omschrijvingen die wel af en toe wat variatie vertonen. Deze poot werd echter ook al in 1848 beschreven en is waarschijnlijk afkomstig uit de collectie van een rijke Gentenaar, collectie die in 1847 geveild werd.

Nader onderzoek van deze poot bracht aan het licht dat het in werkelijkheid een rechtervoorpoot van een wolf betreft hoewel verder DNA onderzoek nog 100 % bevestiging moet geven.

Rest de vraag naar de oorsprong en betekenis van deze poot.

Stukken van dieren werden vaak op zichtbare delen van gebouwen genageld, hetzij om een trofee te etaleren, hetzij uit een soort bijgeloof.

Voor het doden van wolven werden in de postmiddeleeuwse periode in Vlaanderen premies uitgekeerd. Als bewijs diende dan een deel van het dier afgeleverd te worden, de kop, beide oren of een poot bijvoorbeeld. Bij wolven vertonen enkel de voorpoten een extra vinger, het inleveren van de rechtervoorpoot voorkwam dus dat de aanvrager door vier poten binnen te leveren vier keer langs de kassa passeerde…

Wanneer de wolf in Vlaanderen aan zijn einde kwam is (nog) niet gekend. In de kasselrij van de Gentse Oudburg werd de laatste premie betaald op 29-08-1736 voor een wolf gedood in Knesselare. Het is niet duidelijk of deze poot teruggaat tot deze periode, of heeft de wolf in Oost-Vlaanderen toch langer dan tot 1736 geleefd?
Er werden in Vlaanderen veel premies uitbetaald in de periodes 1493-1506 en 1594-1617, na jaren van chaos waarin het land verlaten lag.

Het artikel sluit af met een aantal interessante bedenkingen over de toekomst van de wolf.
Wolven behoorden vroeger tot de leefwereld van de mensen. Dat de roofdieren er waren betekent dat er nog wildernis was, die bovendien een gevaar inhield. Wolven doodden af en toe mensen en huisdieren. ("..men ghinc gheen mijle buyten de stadt niet zonder pereykel van de wolven verbeten te sijne. Daer wierden veel meinschen ende beesten danof verslonden dat jammer om hooren ende sien was", 1585). Recent historisch onderzoek in Frankrijk toonde aan dat hondsdolheid veel slachtoffers maakte, alsook de gewoonte om jonge kinderen op de schaapskuddes te laten passen.

De auteurs leggen de link met De Nieuwe Wildernis (Oostvaardersplassen) in Nederland (zie vorige Meander 2-2014). Het ontbreken van een toppredator zoals de wolf zorgt daar voor de beelden van de stervende herbivoren.

Wolf *foto: Vilda, Yves Adams*

België is dringend toe aan een beleid dat anticipeert op de komst van de wolf. De Europese Unie richt alvast een platform op waar landbouwers, natuurbeschermers, jagers, landeigenaars en wetenschappers kunnen nadenken over goede praktijken om samen te leven met deze bijzondere dieren.

Landbouwkoepel Copa-Cogeca is één van de acht Europese federaties die deelneemt aan dit overleg. Veehouders worden vandaag de dag vaker geconfronteerd met aanvallen op hun dieren, voornamelijk schapen. De economische schade loopt met andere woorden op en voorzorgsmaatregelen lijken weinig uit te halen. Copa-Cogeca gaat een aanpassing van de Europese wetgeving verdedigen omdat die niet langer aangepast zou zijn aan de realiteit. Dat belooft niet veel goeds voor de wolf! (Vilt Nieuwsbrief, 13-06-2014)

Ervynck A., De Vuyst W., Lievois D., Thieren E., Ottoni C;, & Van Neer W. (2013). De poot van de wolf aan de poort van het Steen. Een bijna vergeten museumstuk en het lot van Canis lupus in postmiddeleeuws Vlaanderen, Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis & Oudheidkunde nr 67, 3-27.

Kruipertje uitgestorven?

Uit de pen van een botanist, met 2 collega's wanhopig op zoek naar een grasje...

"We moeten het durven onder ogen zien. Waarschijnlijk is het kruipertje (*Hordeum murinum*) uitgestorven in kilometerhok D2-48-44. Sinds het voorjaar wordt dit hok uitgekamd door een bijzonder plantaardig onderzoeksteam van de VAB, de Vlaamse Antinarcoleptische Brigade, maar zonder resultaat. Het vegetatief onderzoek spitst zich toe op de Zwarte Tetrade, een Vlaamse aftakking van een Oost-Aziatische criminele organisatie. Zoals bekend bevat het kruipertje hoge concentraties aan verslavende murinumaten: zodra het eerste aartje verschijnt wordt het plantje uitgegraven en overgebracht naar de overbelichte en uiterst geheimzinnige serres van de Tetrade. De VAB keert een beloning uit voor wie de locatie ontdekt: gratis rijlessen in een koolzaadolie-vehikel naar eigen keuze."

Werner Latte, man van financiën en zoveel meer

Norbert Desmet en Jo Buysse

Werner woont in Eke samen met echtgenote Erna, en we gingen met de redactie op bezoek. Voor velen is Werner de man van de financiën binnen Wielewaal / Natuurpunt, meer zelfs hij was 'senior-penningmeester': ver voorbij zijn 70 noteerde hij met zorg in- en uitgaven. Zijn vervanging liet lang op zich wachten en dat wil zeggen dat zijn rol niet min was. Jacques Vanheuverswyn volgde hem in die taak op. Herstellend van ziekte leunt hij ontspannen in zijn zetel met wat nota's uit dat verleden binnen de natuurbeweging.

Het verleden! Als iemand er kan van meespreken dan is hij het wel: in 1967 werd hij lid van Wielewaal Schelde-Leie via een 'annonske' in het Fonteintje, uiteraard van Marcel Nachtergaele. De oproep maakte iets in hem wakker, even verder zou hij zeggen dat hij vanuit zijn familie steeds opgevoed is met respect voor de natuur, de roots waren er dus uiteraard al, met een ruime interesse in natuur. In 1968 was Werner stichtend lid van de afdeling Schelde-Leie, hij is dus een Wielewaler van het eerste uur. Dan was de afdeling ontzettend groot, misschien wel de grootste in oppervlakte van Vlaanderen toen: van Zottegem tot Wortegem, van Zwijnaarde tot Ronse. De band werd gesmeed op de eerste wandelingen, avontuurlijke tochten met John Rigeaux en Marcel Nachtergaele naar de toen heel rijke Scheldemeersen van Zevergem tot Eke. Herinneringen borrelen op: dat John een afkeer had van gebaande wegen waardoor menig deelnemer zijn laarzen zag vollopen, waarover overigens niemand kloeg. Hoe John eens te laat kwam - overslapen -, nog gauw een boterham zonder beleg opdiepte, paddenstoelen in de berm zag staan -"dat zijn goeie"- en die doodleuk tussen zijn boterhammen legde. Werner herinnert zich dat men toen van ver kwam zien naar de enorme concentraties slobeenden en andere watervogels in die overstroomde Scheldemeersen. Er klinkt wat weemoed om wat verloren ging o.a. met de rechttrekking van de Schelde, beëindigd rond 1970. Direct voegt hij er echter aan toe dat nieuwe soorten gekomen zijn, duikeenden op de E17 vijvers en zo bv. ook de bosuil in zijn aangrenzend park van

Ulrich, Werner en Erna op jubileumfeest 40 jaar Schelde-Leie *foto: Johan Cosijn*

Sparrenhove. Werner stond niet bij de ornithologen op de eerste rij maar hij registreerde wel goed en ze slaagden erin om 'monitoring avant la lettre' te organiseren: zo vatten bovenvernoemden het idee op om om de 14 dagen de Scheldemeersen te bekijken op vogels. Hij herinnert zich dat als de mooiste tijd, het wisselen van de seizoenen met massa's watervogels in de winter en bloeiende weiden met zomertaling e.a. in de broedtijd!

Maar er was ook het bestuur waar hij samen met Daniël Packet instapte, het bestuur van een grote afdeling. Het was er toen nog rustig, geen IHD en andere moeilijke stof, gewoon de kameraadschap die boven dreef. Dat horen we dikwijls over vroeger, jong en oud in een brede waaier van interesses samen eropuit. Werner deed ruim zijn deel, niet alleen die minder populaire financiën, maar zo ook het conservatorschap van Lozer, ons eerste reservaat. Hij gleed er zowat in doordat Vic Wouters dit wilde stopzetten. En dan begon daar een lange carrière als gids, voor scholen, groepen enz. en dan haalt Werner zijn 'groten boek', we dachten de centen… Maar nee, met de nauwkeurigheid van een penningmeester staan daar de deelnemers in van de vele wandelingen van 1973 tot 1989, bijna een sociaal archief! Het Davidsfonds van Eke wandelde bv. met 79 deelnemers op 28 okt. 1979 met Werner mee door de bossen en het kasteelpark van Lozer of de gezinsbond in 1980 met 115 belangstellenden en zo volgden er veel, ook scholen en jeugdgroepen.

En dan was er nog beroepshalve de toewijding in Sparrenhove Eke, waar Werner les gaf, om bij zijn leerlingengroep interesse te wekken voor de natuur. Wat hij erg toejuichte was dat tijdens zijn carrière die grote afdeling in veel goed functionerende afdelingen overging. Zo was natuurvereniging 'de Stern' van Zevergem een goede bondgenoot waarmee veel gegevens werden uitgewisseld. En natuurlijk was er zijn penningmeesterschap, de boekhouding netjes op papier, later ook op PC maar nog steeds met een parallel papieren dossier. Alle uitgaven groot en klein waren erin terug te vinden, echt 'dagelijks' werk! Hij kreeg gewaardeerde hulp van Piet Huvenne, die tegelijk revisor was op het einde van het jaar, maar hij had in zijn opleiding ook wel boekhouding gehad, wat hem goed van pas kwam. We herinneren ons de vele bestuursvergaderingen waar Werner zo nauwkeurig zijn overzicht van de centen gaf, een belangrijke functie voor een goed draaiende beweging! Zeer veel dank daarvoor, Werner.

Zijn belangstelling voor planten bracht Werner ertoe ook een behoorlijk veeleisende cursus aan de universiteit Gent te volgen waardoor hij gids in de Plantentuin werd. Ook dat deed hij graag en goed.

Werner op rust, verdiend. Zijn tuin, die hij even moest missen wegens ziekte, met uitleg over de beste rode bessen… De verhalen van het dorp kwamen even boven, Eke, de stationsbuurt met dikke Wulf en café Transvaal, waar 18 kinderen waren en de stropers nooit veraf. Vervlogen tijden, waar hij van genoten heeft. Meer nog is het genieten van zijn kinderen en kleinkinderen: om de 14 dagen naar Mortsel, oppas, en fier voegt hij eraan toe dat zijn beide kinderen lid zijn van Natuurpunt en de kleinkinderen verzot op alles wat natuur ademt, mooi toch. We wensen Werner een rustige en gezonde toekomst, het was een deugddoend onderonsje!

Natuur.vlees binnenkort te bestellen via Veeakker

Filip Hebbrecht

Grote grazers helpen bij het beheer van onze natuurgebieden

Om een groeiend aantal natuurgebieden te beheren, werkt Natuurpunt zoveel mogelijk samen met plaatselijke landbouwers. Waar dat niet mogelijk is, bijv. in Het Burreken, schakelt Natuurpunt eigen runderen in om de natuurgebieden te begrazen. Bij die extensieve begrazing wordt niet alles kaalgevreten. Op de ene plaats eten de dieren alles op, enkele meters verder blijven de meeste planten staan. Op nog andere plaatsen kunnen zelfs bomen en struiken kiemen. In dat mozaïek vinden heel wat planten en dieren een geschikt plekje om te leven. En da's juist de bedoeling van natuurbeheer. Natuurpunt koos voor haar eigen begrazingskudde

Schotse Galloway *foto: Wim Dirckx*

Schotse Galloways, Oost-Vlaams Roodbont en Aberdeen-Angusrunderen. Deze rassen zijn erg robuust, weinig kieskeurig qua menu en brengen gemakkelijk kalfjes ter wereld. Bovendien mijden deze runderen contact met mensen, zodat wandelaars die in dezelfde natuurgebieden rondlopen niet worden lastiggevallen.
Om de kuddes jong en vitaal te houden, worden elk jaar een aantal volwassen dieren geslacht. De opbrengst van de verkoop van dat vlees wordt opnieuw geïnvesteerd in het goed beheer van onze natuurgebieden. Dit gebeurt door het toekennen van een commissie op de gerealiseerde verkoop aan de betrokken afdelingen.

Natuurpuntvlees: waar en hoe bestellen?

Voor het slachten, versnijden, verpakken en verkopen van het Natuurpuntvlees werkt Natuurpunt samen met Veeakker, een geëngageerd slagersbedrijf uit het Hageland. Iedereen kan Natuurpuntvlees bestellen bij Veeakker. Als je eenmaal klant bent bij Veeakker en je eigen klantennummer hebt, kan je volgende bestellingen zelf via de website van Veeakker plaatsen. Als je bestelt, kan je kiezen tussen een voordelig standaardpakket ofwel een eigen keuze samenstellen.
Alle recente informatie over de samenstelling van de pakketten en over prijzen vind je op www.veeakker.be. Het vlees wordt vacuüm verpakt en van een etiket voorzien. Het bestelde wordt geleverd via leverrondes. De praktische werking is vergelijkbaar met die van een toer met stopplaatsen. Er wordt op voorhand besteld en de leveringen vinden plaats op voorhand afgesproken datums, plaatsen en tijdstippen. Naast Natuurpuntvlees (niet van Oostvlaams Roodbont) kun je bij Veeakker ook terecht voor: schapenvlees, afkomstig uit agrarisch natuurbeheer, Ardens rundvlees en ecologisch gescreende in het wild gevangen vis.

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* en Veeakker: praktisch

Bestellingen verlopen via de webwinkel van Veeakker: www.veeakker.be. Daar vind je ook welk vlees (en vis) voor een bepaalde periode kan besteld worden. Het is heel belangrijk dat je in het bestelformulier aanvinkt dat je lid bent van Natuurpunt! Enkel zo draagt je bestelling bij tot meer middelen voor natuurbehoud in de Vlaamse Ardennen.
De leveringen zullen om de 3 maanden plaatsvinden in Ronse, Oudenaarde, Zottegem en Deinze. De data en de locaties worden tijdig aangekondigd in Meander en via de website en Facebook pagina.
Een uitleg over de bestelprocedure en het aanbod vind je door naar www.vlaamseardennenplus.be te surfen, op 'Steun ons' te klikken, vervolgens op 'Veeakker'. Daar staan de links naar Veeakker en de verschillende info-brochures online.

Boekbespreking

Walter Belis

Bellmann H., 2014. Vlinders, rupsen en waardplanten, Tirion Uitgevers, Utrecht, 450 blz., ISBN 979 90 5210 963 3, € 29,99.

Vlinders zijn prachtige dieren, alleen daarom al verdienen ze een aparte gids. Tijdens de metamorfose van ei tot vlinder doorlopen zij ook het larvestadium, in de vorm van rupsen. Beide gedaantes bekoren door hun mooie kleurencombinaties, maar ze zijn zelden samengebracht in één boek. Heiko Bellmann, bioloog, natuurfotograaf en tekstschrijver, heeft vlinders, rupsen en zelfs hun waardplanten samengebracht in één standaardwerk dat door Tirion Natuur in het Nederlands is uitgegeven. In cijfers uitgedrukt betekent dit maar liefst 1100 kleurenfoto's, 300 vlinders en rupsen en 200 waardplanten die besproken worden. De foto's tonen ons de verschillende kleurenvormen van mannetjes en vrouwtjes, de boven- en de onderkant van de vleugels, de rupsen, waardplanten en soms zelfs de eitjes! Daarmee wordt de determinatie van vlinders een stuk makkelijker dan voorheen en krijgen we bovendien meer en betere achtergrondinformatie.

Met behulp van een tijdsbalkje wordt bovendien aangegeven wanneer we de rupsen en vlinders van een bepaalde soort kunnen verwachten. Bijzonder handig zijn o.a. het rupsenoverzicht aan de binnenkant van de omslag en de uitvoerige beschrijving van de kenmerken van elke vlinder.

We delen in de rouw van

- Jacques en Aline Dejans-Decrits en familie bij het overlijden van Jacques' moeder, Solange Hermans, geboren te Lauwe op 20 september 1911 en overleden te Brugge op 20 mei 2014.
- De familie van Jan Desmet bij het overlijden van zijn echtgenote Christine Pesant, geboren te Brugge op 3 mei 1957 en overleden te Gent op 22 mei 2014. Christine was de schoonzus van Rik Desmet, lid van de redactie van Meander.
- Irène De Ryck, zijn levensgezellin en Gerarda Plasschaert, moeder en oma van zijn kinderen en kleinkinderen, bij het overlijden van André D'Haeseleer, geboren te Strijpen op 19 februari 1934 en overleden te Aaigem op 2 mei 2014. André was oud-bestuurslid en ervaren natuurgids bij Natuurpunt Zwalmvallei en ver er buiten.
- Paul en Jan De Potter & Chris Paeme en familie bij het heengaan van hun moeder, Odile Maria Van Wijmeersch, geboren te Sint-Maria-Horebeke op 12 maart 1926 en overleden te Ronse op 6 mei 2014. Jan organiseerde gedurende vele jaren tochten naar de Hoge Venen.
- Monique Cozijns en familie bij het overlijden van haar echtgenoot Lucien Moerman, geboren op 13 maart 1932 en overleden op 12 april 2014. Lucien was broer en schoonbroer van Yvette en Arsène Benoot die de ledenadministratie van Meander verzorgen.
- Eddy Saveyn en familie bij het overlijden van zijn echtgenote Myriam Capiau, geboren op 12 februari 1956 te Oudenaarde en thuis overleden op 17 juni 2014. Eddy Saveyn is de gewaardeerde natuurgids, die o.m. voor Natuurpunt talrijke paddenstoelentochten begeleidt.

We delen in de vreugde van

- Marie-Laure en Pieter Blondé bij de geboorte van hun zoontje Noah op 5 mei 2014.

Bij Ecover vinden we je huis en thuis erg belangrijk! Wij dragen gezond schoonmaken dan ook hoog in het vaandel. De doeltreffende Ecover-producten worden met zorg samengesteld. Mét plantaardige grondstoffen en wat slimme wetenschap, maar zonder onnodige schadelijke stoffen. Zo kan jij met een gerust hart de was of de vaat doen.

ECOVER®

LIKE ONS OP f OF SURF NAAR WWW.ECOVER.COM

3-2014

12de jaargang nr. 3 juli-augustus-september 2014
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

België-Belgique
PB
GENT X
3/0450

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

Meander

natuurpunt Deinze Plus

NATUURFEEST
ZATERDAG 30 AUG

natuurpunt

natuurlijk een feest

Receptie om 18u30 in zaal Ter Wilgen, Poelstraat 70, Deinze. Aansluitend paëlla (ook vegetarische paëlla). Inschrijven vóór 21 augustus via BE34 9794 3597 5090 met vermelding: natuurfeest + aantal volw./kinderen + normaal/veggie. Volwassenen 16€; kinderen 6-12 jaar 12€; kinderen < 6 jaar 6€.

